

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

***Import produktów
rolnych i spożywczych
uznanych za wrażliwe
(3)***

nr 74

Warszawa 2007

Bożena Nosecka

EKONOMICZNE I SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA
ROZWOJU POLSKIEJ GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PO WSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

***Import produktów
rolnych i spożywczych
uznanych za wrażliwe
(3)***

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Import produktów rolnych i spożywczych uznanych za wrażliwe (3)

Autor:

dr Bożena Nosecka

Współpraca:

mgr Anna Bugała

Alicja Capiga

mgr inż. Janusz Mierwiński

EKONOMICZNE I SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA
ROZWOJU POLSKIEJ GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PO WSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Warszawa 2007

Autorzy publikacji są pracownikami
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowego Instytutu Badawczego

Pracę zrealizowano w ramach tematu

Monitorowanie oraz analiza zmian polskiego łańcucha żywnościowego

w zadaniu *Analiza wolumenu importu i cen importowych towarów rolno-spożywczych
objętych specjalną klauzulą ochronną*

Celem opracowania jest analiza zmian rozmiarów importu i cen importowych
produktów rolnych i spożywczych, które zgłoszone zostały przez Polskę do WTO,
jako produkty wymagające głębszej ochrony.

Korekta

Krystyna Mirkowska

Redakcja techniczna

Leszek Ślipski

Projekt okładki

AKME Projekty Sp. z o.o.

ISBN 978-83-60798-19-5

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

– Państwowy Instytut Badawczy

00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984

tel.: (0 22) 50 54 444

faks: (0 22) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

<http://www.ierigz.waw.pl>

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nakład: 500 egz.

Druk: ABM System

Oprawa: UWIPAL

Spis treści

Wstęp.....	7
Wyniki analizy.....	9
1. Zmiany wolumenu importu produktów rolnych i spożywczych uznanych za wrażliwe.....	9
2. Zmiany cen w imporcie analizowanych produktów rolnych i spożywczych.....	21
3. Wartość importu produktów uznanych za wrażliwe.....	29
4. Zmiany salda handlu zagranicznego produktami objętymi analizą.....	32
5. Znaczenie importu w produkcji i podaży artykułów objętych analizą.....	39
6. Zmiany w geografii importu analizowanych produktów.....	43
Podsumowanie i wnioski.....	48

Wstęp

- Przed przystąpieniem do UE Polska mogła stosować w imporcie produktów uznanych za wrażliwe tj. zgłoszonych do WTO, jako produkty wymagające głębszej ochrony mechanizm ochronny w postaci tzw. specjalnej klauzuli ochronnej (SSG). Klauzula ta dopuszcza możliwość nakładania dodatkowych cel w imporcie w sytuacji, gdy wolumen przywozu przekracza ustaloną wielkość progową lub gdy ceny importowe kształtują się poniżej tzw. cen progu¹. Po przystąpieniu do Wspólnoty Polska, tak jak inne kraje UE, nie może podejmować decyzji o zastosowaniu mechanizmu SSG w imporcie produktów uznanych za wrażliwe. Decyzje te podejmowane są przez Komisję Europejską w imporcie produktów zgłoszonych do WTO, jako produkty wrażliwe w krajach „starej” Wspólnoty. W UE-15 liczba produktów objętych SSG jest znacznie mniejsza niż była w Polsce przed przystąpieniem do Wspólnoty. Oznacza to, że zmniejszyła się potencjalna możliwość ochrony polskiego rynku żywnościowego przed nadmiernym lub zbyt tanim importem produktów rolnych i spożywczych z krajów trzecich.
- Celem opracowania (podobnie jak dwu poprzednich) jest analiza zmian rozmiarów importu i cen importowych produktów rolnych i spożywczych, które zgłoszone zostały przez Polskę do WTO, jako produkty wymagające głębszej ochrony. Analiza ta, w połączeniu z badaniem zmian udziału importu w wolumenie produkcji i podaży badanych artykułów oraz kształtowania się ich eksportu i sald obrotu handlu zagranicznego, pozwala na udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zniesienie mechanizmu ochronnego w postaci SSG nie stanowiło i nie stanowi zagrożenia dla rynku produktów uznanych za wrażliwe. Bieżąca analiza wszystkich tych wielkości od początku akcesji Polski do UE umożliwia dokonanie oceny zmian (lub ich braku) konkurencyjności poszczególnych produktów na jednolitym rynku europejskim. W opracowaniu przedstawiono też zmiany geograficzne struktury importu produktów uznanych za wrażliwe.
- Produkty objęte analizą obejmują: wszystkie zboża i większość ich przetworów (z wyjątkiem ciasta makaronowego, pieczywa i glutenu pszennego), cukier buraczany i pozostałe cukry (glukoza, syrop glukozowy, izoglukoza, maltodekstryna), mleko i jego przetwory (z wyjątkiem serwatki), zwierzęta, mięso i przetwory z mięsa (z wyjątkiem koni, hodowlanego bydła, hodowla-

¹ W obecnej rundzie rokowań na forum WTO (runda Doha) toczą się dyskusje dotyczące celowości utrzymania mechanizmu SSG oraz ewentualnych zmian zasad jego stosowania (głównie sposobu ustalania wielkości progowych i cen progu oraz okresu obowiązywania cel dodatkowych).

nej trzody, hodowlanych owiec, mięsa koni i owiec, podrobów i tłuszczu zwierzęcych), jaja i ich przetwory, warzywa i owoce świeże (bez czosnku, porów, warzyw strączkowych, gruszek i owoców południowych), warzywa mrożone i suszone, pomidory w puszkach, koncentrat pomidorowy, zagęszczony sok jabłkowy, skrobię i mąkę ziemniaczaną, tytoń nieprzetworzony, miód naturalny, kwiaty cięte (za wyjątkiem orchidei i gladioli), nasiona roślin pastewnych (bez nasion buraków, warzyw i lucerny), szyszki chmielowe, soki i ekstrakty z chmielu, karmę dla zwierząt domowych oraz dekstryny i inne skrobie modyfikowane².

- Analiza obejmuje lata 2003-2007 (dla 2007 r. dane dotyczące importu, cen importowych, eksportu i produkcji są szacunkowe). Szczegółowa analiza zmian cen wszystkich produktów uznanych za wrażliwe, a także rozmiarów importu oraz geograficznych kierunków przywozu w poszczególnych miesiącach lat 2004-2007 zawarta jest w miesięcznych raportach, stanowiących uzupełnienie do opracowania syntetycznego. W raportach dokonywane są porównania wolumenu importu, cen importowych i zmian geografii przywozu w poszczególnych miesiącach z danymi z miesiąca poprzedniego i analogicznego miesiąca roku poprzedniego, a także porównania skumulowanych od początku roku rozmiarów importu i średnich cen w relacji do tych samych okresów lat poprzednich.
- Opracowanie wykonane zostało w oparciu o miesięczne dane dotyczące wielkości i wartości importu gromadzone od 2003 r. i w okresie od stycznia do kwietnia 2004 r. przez Centrum Informatyki Handlu Zagranicznego, po akcesji do UE do końca 2005 r. przez Ministerstwo Finansów, a od 2006 r. przez Centrum Analityczne Administracji Celnej. Z tych samych źródeł pochodzą dane dotyczące eksportu produktów uznanych za wrażliwe (niezbędne dla ustalenia salda handlu zagranicznego tymi produktami). Informacje o poziomie produkcji artykułów objętych analizą pochodzą z niepublikowanych i publikowanych danych GUS (Roczniki Statystyczne i Roczniki Przemysłu Spożywczego).

² Są to produkty, które znalazły się w wykazie artykułów wymagających głębokiej ochrony do końca kwietnia 2004 r. (Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2003 r.). Lista produktów, w przywozie których stosować można było cła dodatkowe ustalana była corocznie (spośród produktów zgłoszonych do WTO) i publikowana w Rozporządzeniach MRiRW. Niemal wszystkie produkty objęte analizą znajdowały się w wykazie produktów wrażliwych zgłoszonych do WTO jako produkty wymagające głębokiej ochrony. Wielkości progowe i ceny progowe w Polsce ustalone były w latach 1997-2004 w IERiGŻ.

Wyniki analizy

1. Zmiany wolumenu importu produktów rolnych i spożywczych uznanych za wrażliwe

Po akcesji do UE zwiększył się import niemal wszystkich produktów rolnych i spożywczych uznanych przed przystąpieniem do Wspólnoty za produkty wrażliwe. Wynikało to przede wszystkim ze zniesienia ceł w przywozie z krajów UE, ale też zastosowania niższych stawek w imporcie zewnętrznym (wzrosły jedynie obciążenia celne sprowadzanych z krajów trzecich zbóż, mięsa i jego przetworów oraz produktów mleczarskich).

Zmiany w imporcie poszczególnych grup towarowych w latach 2003-2007 były następujące:

- *mięso, przetwory z mięsa i zwierzęta żywe*. Import mięsa wieprzowego, dominującego w polskim przywozie produktów zwierzęcych, systematycznie zwiększa się od początku akcesji Polski do Wspólnoty. W 2007 r. przywóz wieprzowiny był czterokrotnie wyższy niż w ostatnim roku funkcjonowania Polski poza Wspólnotą. Zwiększa się przede wszystkim import elementów tusz wykorzystywanych w krajowej produkcji przetworów. W pierwszym roku po akcesji czterokrotnie wyższy niż w 2003 r. był import mięsa z drobiu. Jednakże w latach następnych przywóz nie wzrastał z powodu zwiększającej się produkcji w kraju. W 2007 r. import mięsa z drobiu obniżył się w porównaniu do poziomu z 2004 r. o ponad 30%, ale wyższy był w relacji do 2003 r. o 180%. Podstawę przywozu stanowią elementy tuszek kurcząt i indyków (udka, piersi, skrzydełka). Import mięsa wołowego zwiększył się w 2007 r. w porównaniu do bardzo niskiego w 2003 r. trzynastokrotnie. Jednakże w 2007 r. wołowina stanowiła zaledwie 2% łącznego przywozu mięsa, wobec 0,6% w ostatnim roku przed akcesją do Wspólnoty.

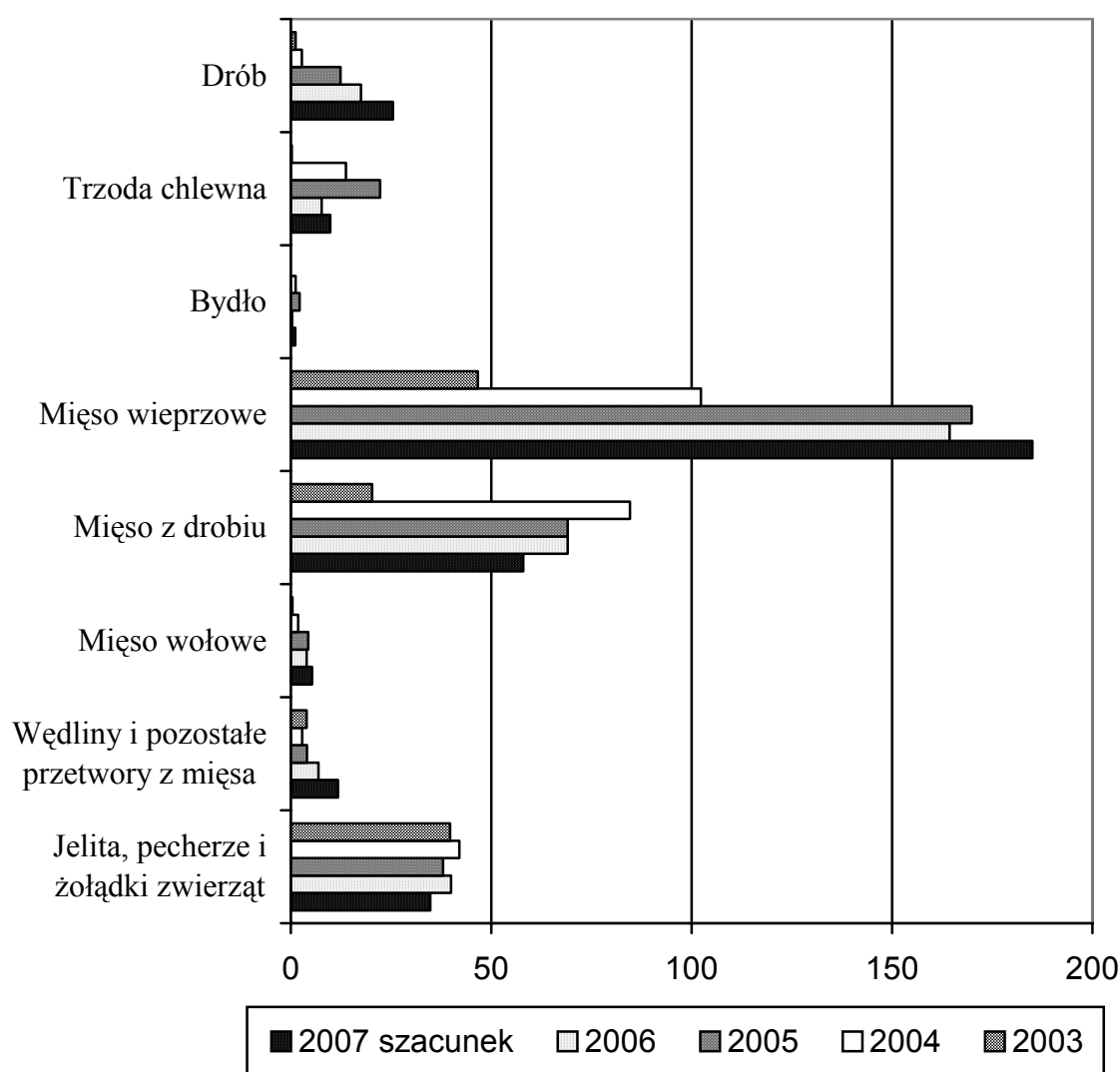
W latach 2004-2005 import przetworów z mięsa był zbliżony do niskiego poziomu sprzed akcesji do UE. W 2006 r. przywóz tych produktów (głównie kiełbas suszonych i konserw z indyków) był wyższy od średniego z lat 2003-2005 o 90%, a w 2007 r. o 220%. Wzrost importu był wynikiem większego zapotrzebowania na rynku wewnętrznym wywołanego poprawą sytuacji dochodowej konsumentów. Stabilny popyt zakładów przetwórczych decyduje o braku zmian importu jelit, pęcherzy i żołądków zwierząt. Przywóz tych produktów w latach 2003-2007 wahał się wokół 35-42 tys. ton.

Po akcesji dynamicznie wzrasta przywóz żywego drobiu – przede wszystkim ptactwa hodowlanego. W 2007 r. import drobiu przekraczał poziom z roku poprzedniego o niemal 60%, i był wyższy niż w 2003 r. niemal trzydzie-

stokrotnie. We wszystkich latach naszej obecności w UE wyższy niż przed przystąpieniem do Wspólnoty był przywóz trzody chlewnej i bydła. Import tych zwierząt zmienia się jednak w poszczególnych latach w zależności od popytu na rynku krajowym, ale też przepisów weterynaryjnych na rynku rozszerzonej Wspólnoty. W 2006 r. import żywca wieprzowego i wołowego był znacznie niższy niż w roku poprzednim (odpowiednio o 65 i 85%). W 2007 r. przywóz żywca wieprzowego zwiększył się w relacji do roku poprzedniego o 30%, a wołowego o ponad 250%. Podobnie jak przed akcesją zanikomy jest, z powodu niskiego zapotrzebowania w kraju, import owiec i kóz;

Wykres 1

Import zwierząt żywych, mięsa i jego przetworów (w tys. ton)

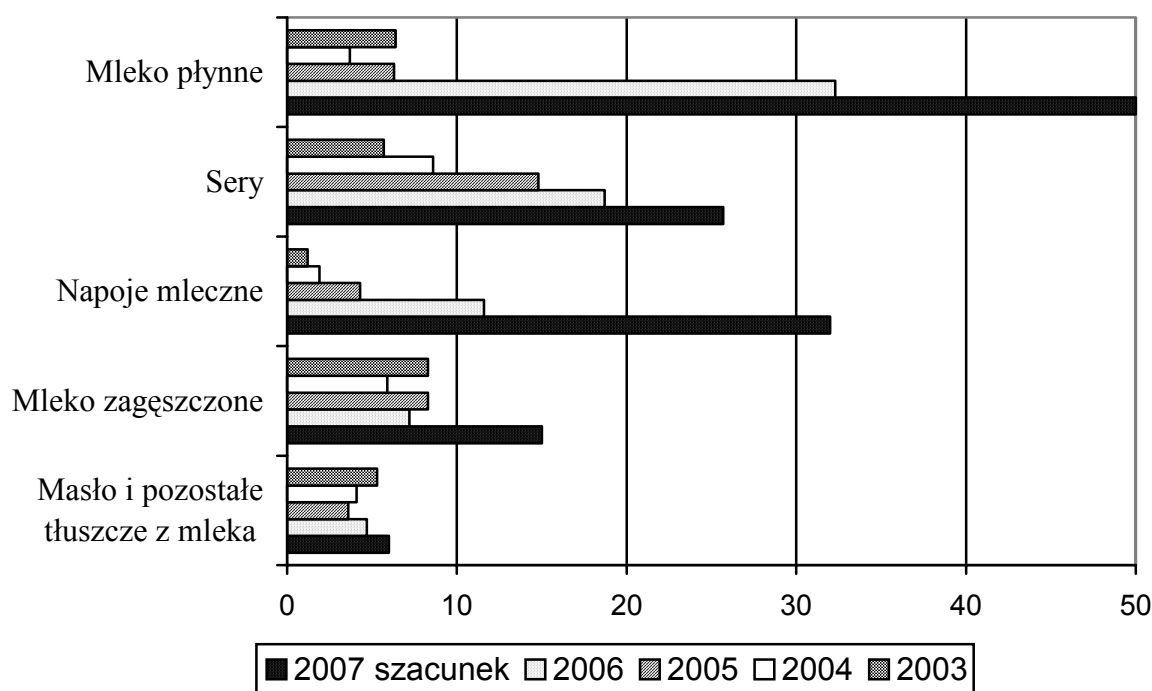
Źródło: Na podstawie danych Centrum Informatyki Handlu Zagranicznego, Ministerstwa Finansów oraz Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

- *mleko i jego przetwory*. Od początku akcesji do UE dynamicznie zwiększa się import serów (głównie dojrzewających) i napojów mlecznych (przede wszystkim jogurtów). Systematyczna tendencja wzrostowa w przywozie tych produktów wynika z rosnącego popytu na rynku wewnętrznym. Importowane sery i napoje mleczne stanowią uzupełnienie oferty krajowych zakładów przetwórczych. W 2007 r. przywóz serów był o ok. 50% wyższy niż w roku poprzednim, a napojów mlecznych o ponad 200%. W relacji do 2003 r. import serów wzrósł pięciokrotnie, a napojów – trzydziestokrotnie. Bardzo wysoki wzrost importu w 2007 r. spowodowany był silnym podrożeniem tych produktów na rynku wewnętrznym. Z tego samego powodu wyższy niż w 2006 r. był przywóz mleka w proszku oraz masła i pozostałych tłuszczów otrzymywanych z mleka (wzrost przywozu odpowiednio o 110 i 30%). Import masła i mleka w proszku w latach 2003-2006 r. nie wykazywał tendencji wzrostowych z powodu systematycznego zwiększania cen importowych.

Rosnące zapotrzebowanie na surowce, przy ograniczającym wzrost skupu kwotach mlecznych, spowodowało zdynamizowanie w latach 2006-2007 importu mleka płynnego. W 2007 r. przywóz mleka wyniósł 50 tys. ton, wobec 32 tys. ton w roku poprzednim i średnio 5,5 tys. ton w trzech poprzednich latach;

Wykres 2

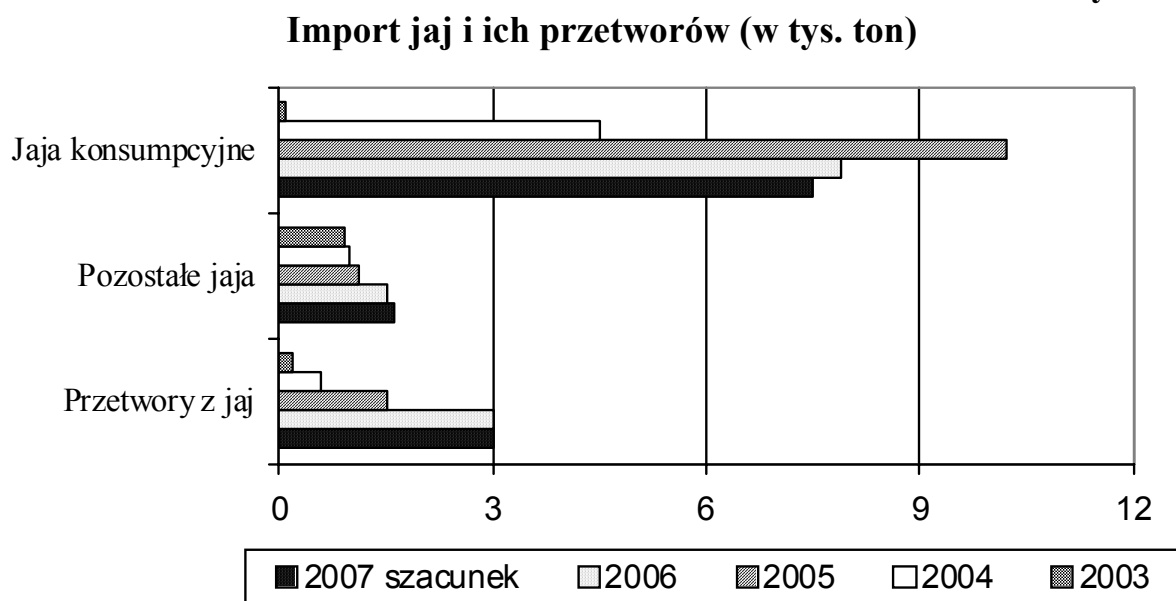
Import mleka i jego przetworów (w tys. ton)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

- *jaja i ich przetwory*. Po akcesji import jaj konsumpcyjnych znacząco się zwiększył i w 2005 r. wyniósł ponad 10 tys. ton, wobec 0,1 tys. ton w 2003 r. W latach 2006 i 2007 przywóz, z powodu wzrostu produkcji krajowej i spadku cen na rynku wewnętrznym, obniżył się do odpowiednio 8 i 7,5 tys. ton. Systematycznie zwiększa się import pozostałych jaj drobiu (przede wszystkim jaj wylęgowych) oraz przetworów z jaj – głównie proszku jajecznego. W 2007 r. import jaj (bez konsumpcyjnych) wyniósł 1,6 tys. ton i był wyższy niż w 2003 r. o 80%, a przetworów z jaj zwiększył się z 0,2 do 3 tys. ton;

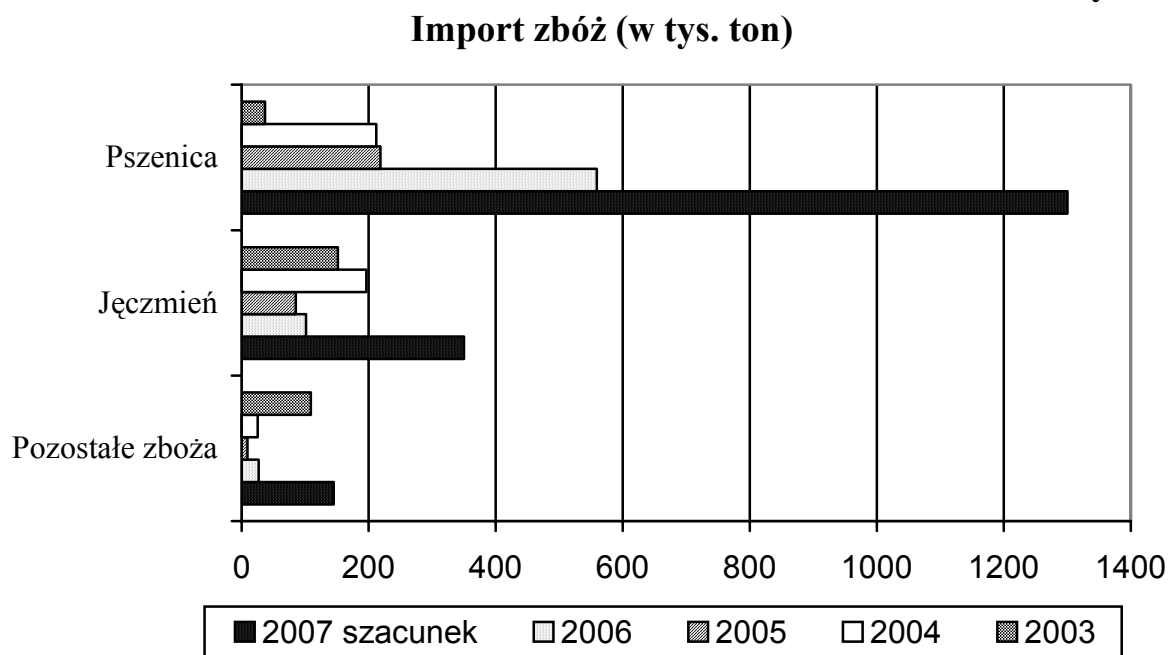
Wykres 3

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

- *zboża i ich przetwory*. Po akcesji stale wzrasta import ziarna pszenicy. Spowodowane jest to w dużym stopniu zmianami w geografii importu tj. rosnącym udziałem w przywozie relatywnie taniego ziarna z nowych krajów członkowskich. W 2007 r. z powodu niedoborów na rynku krajowym (po niskich zbiorach roku poprzedniego) import ziarna pszenicy był najwyższy w obecnej dekadzie i wyniósł 1,3 mln ton (wobec 560 tys. ton w 2006 r., średnio 220 tys. ton w latach 2004-2005 i 37 tys. ton w 2003 r.). Z tego samego powodu czterokrotnie wyższy niż w 2006 r. i dwukrotnie większy niż w 2003 r. był łączny przywóz ziarna pozostałych zbóż (jęczmienia, żyta, owsa, gryki i pszenżyta). Poziom przywozu ziarna wszystkich zbóż zależy przede wszystkim od wielkości zbiorów w kraju.

Wykres 4

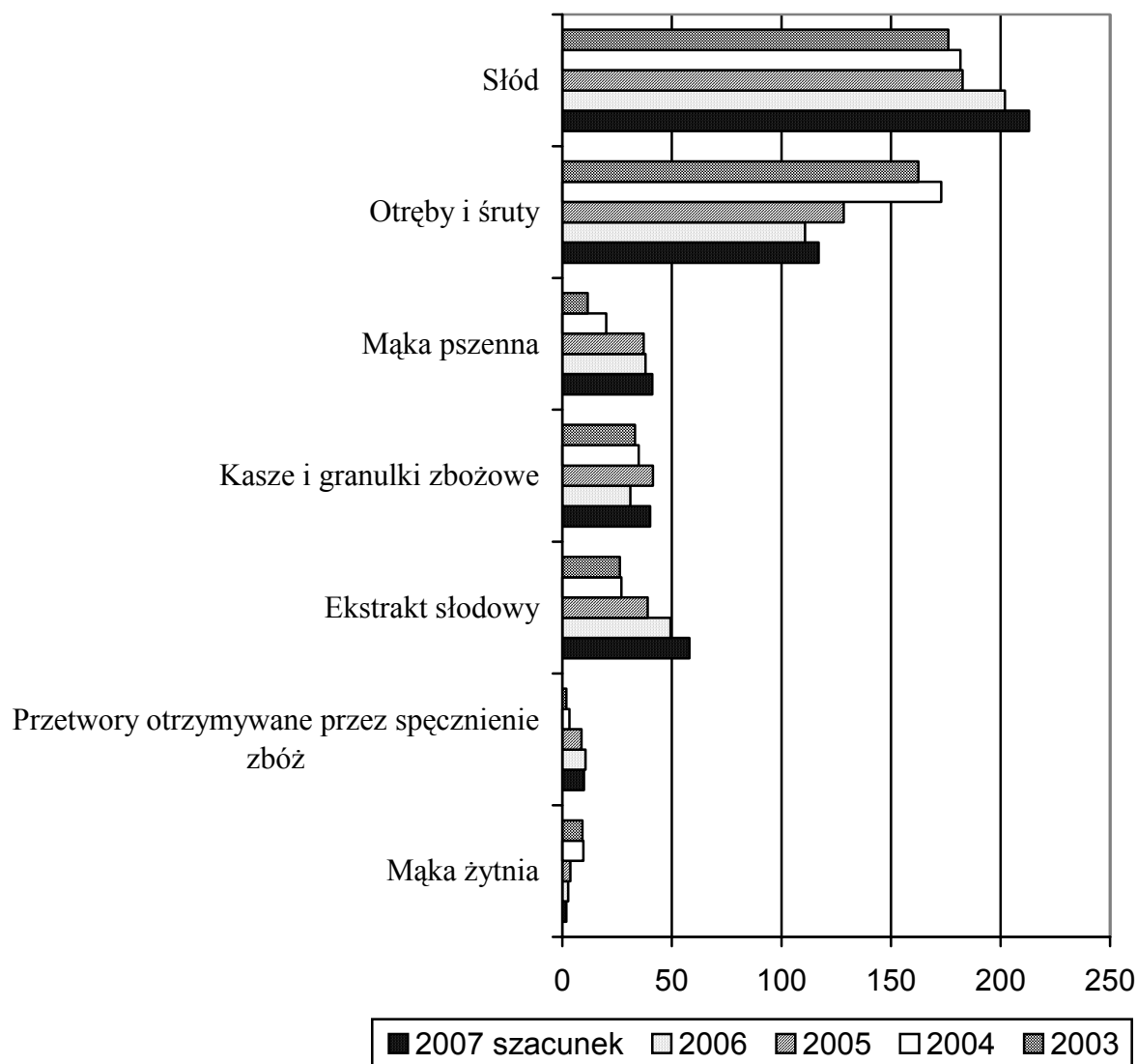

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

W grupie produktów pierwotnego przetwórstwa ziarna zbóż stale zwiększa się jedynie przywóz słodu i mąki pszennej. W 2007 r. import tych produktów był wyższy niż w roku poprzednim odpowiednio o 5 i 8%, a w relacji do 2003 r. zwiększył się o 20 i 250%. Nie wzrasta przywóz otrąb i śrut zbożowych oraz kasz, a obniża się import mąki żytniej. Przywóz otrąb i śrut w 2007 r. był wyższy niż w roku poprzednim, ale o ok. 30% mniejszy niż w 2003 r. Import kasz, z powodu niedoboru surowca z produkcji krajowej, był wyższy w porównaniu z 2006 r. o niemal 30%, a od zrealizowanego w 2003 r. o 20%, jednakże był zbliżony do średniej z lat 2004-2005. Import mąki żytniej w 2007 r. stanowił ok. 70% poziomu z roku poprzedniego i 20% wielkości z ostatniego roku przed akcesją Polski do Wspólnoty. Spadek importu tego produktu spowodowany jest malejącym popytem na rynku wewnętrznym.

Rosnące zapotrzebowanie w kraju, ale też zwiększający się eksport (i reeksport) decydują o dynamicznej tendencji wzrostowej importu przetworów zbożowych o wyższym stopniu przetworzenia tj. produktów uzyskiwanych przez spęcznie i prażenie zbóż oraz ekstraktu słodowego. W 2007 r. przywóz zbóż prażonych, choć nieznacznie niższy niż w roku poprzednim, wzrósł w relacji do poziomu z 2003 r. sześciokrotnie, a ekstraktu słodowego – dwukrotnie;

Import przetworów zbożowych (w tys. ton)

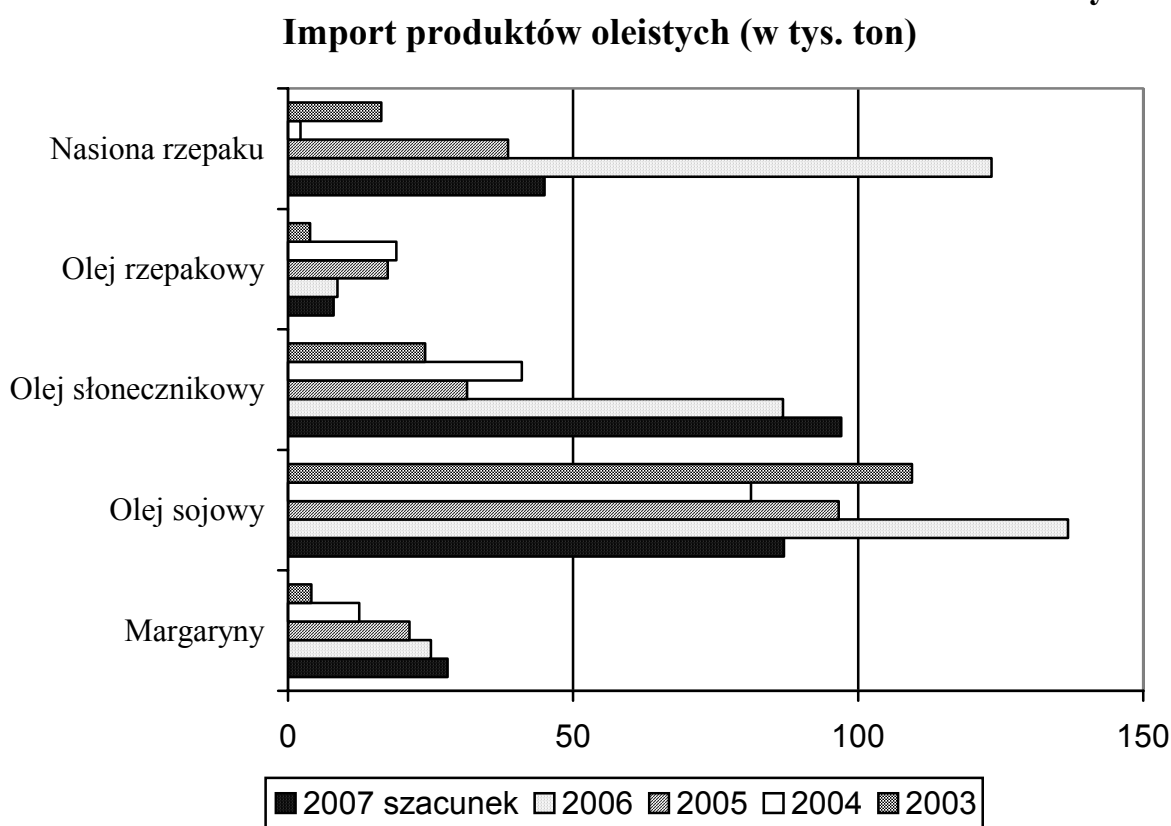
Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

- *oleje, margaryny i nasiona rzepaku.* Od początku akcesji systematycznie zwiększa się przywóz margaryn i innych jadalnych mieszanin z tłuszczów (wzrost przywozu z 4,1 tys. ton w 2003 r. do niemal 30 tys. ton w 2007 r.). Tendencji wzrostowych, przy dużych wahaniach w poszczególnych latach, nie wykazuje przywóz oleju sojowego. W 2007 r. przywóz oleju sojowego był niższy zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim jak i z ostatnim rokiem przed akcesją do UE. Z powodu rosnącej produkcji w kraju, od 2004 r. obniża się przywóz oleju rzepakowego. Zmiany w strukturze zapotrzebowania rynku krajowego, ale też wzrost udziału w przywozie tańszych produktów z Ukrainy, zadecydowały o zdynamizowaniu w 2006 i 2007 r. przywozu oleju słonecznikowego. W 2007 r. import tego oleju był wyższy niż w roku poprzednim

o ponad 10% i czterokrotnie wyższy niż w 2003 r. W 2007 r. po raz pierwszy zagraniczne zakupy oleju słonecznikowego przekroczyły rozmiary importu oleju sojowego. Importowane oleje są niezbędnym surowcem w produkcji wysokiej jakości margaryn i poszerzają krajową ofertę podaży olejów.

Import nasion rzepaku zmienia się w poszczególnych latach w zależności od wielkości zbiorów w kraju. Jednakże w 2006 i 2007 r. przywóz wyraźnie przekraczał poziom z lat poprzednich. Spowodowane to było rosnącym zapotrzebowaniem krajowego przemysłu olejarskiego. W 2007 r. import nasion rzepaku, choć znacznie niższy niż w roku poprzednim (zbiory w 2007 r. były rekordowe), przekraczał średnią z lat 2003-2005 ponad dwukrotnie;

Wykres 6

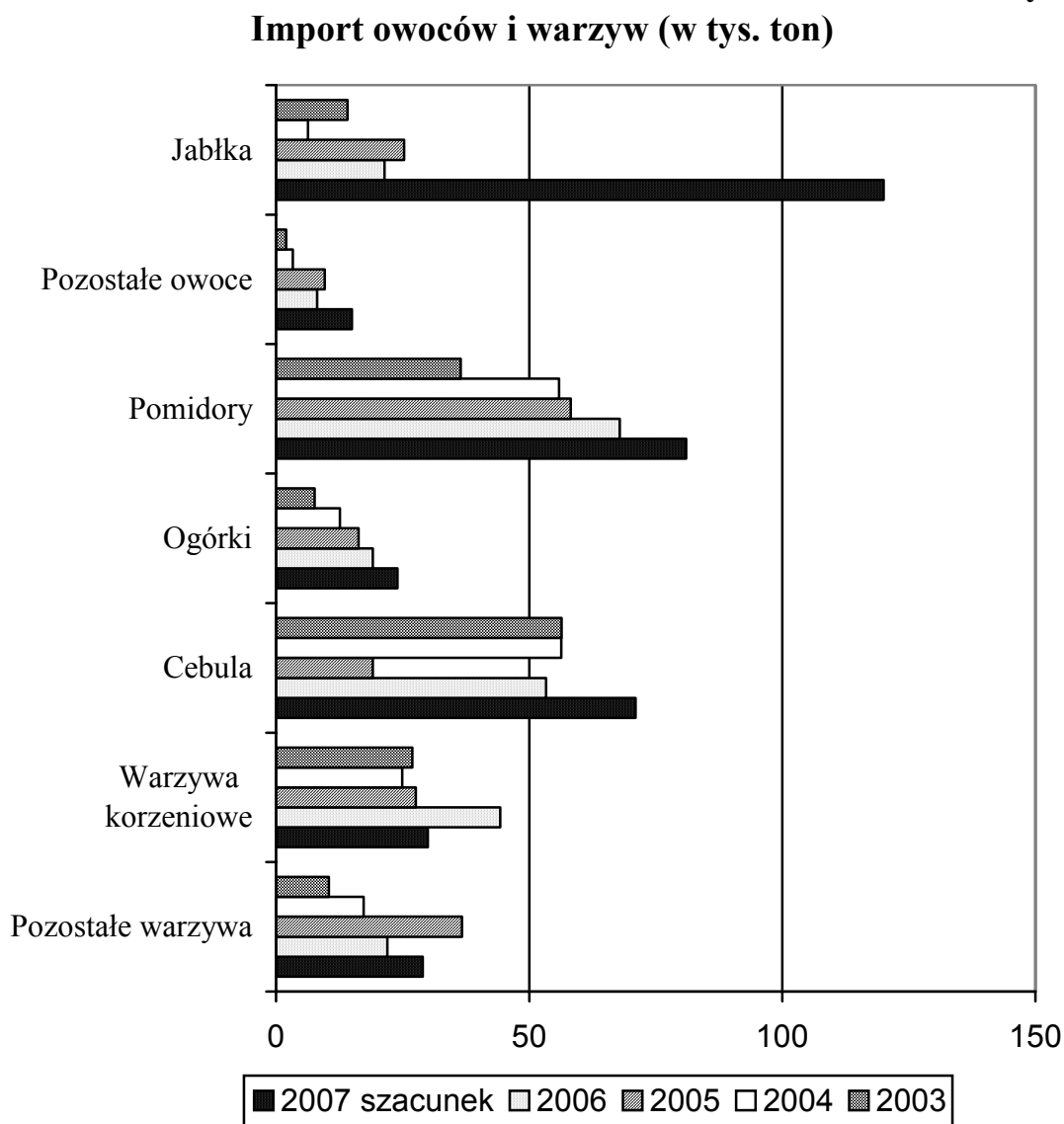

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

- *owoce, warzywa i ich przetwory*. Spośród owoców i warzyw świeżych systematycznie zwiększa się po akcesji import pomidorów i ogórków. Import pozostałych owoców i warzyw strefy umiarkowanej waha się w poszczególnych latach w zależności od poziomu zbiorów i cen w kraju. W 2007 r. łączny import warzyw świeżych przekroczył poziom z 2006 r. o ponad 10%, a w porównaniu z 2003 r. zwiększył się o 70%. Przywóz owoców świeżych, objętych analizą, był wyższy niż w 2006 r. niemal sześciokrotnie. Decydujące było zwiększenie (w następstwie załamania zbiorów w kraju) z 21 do ok. 120 tys. ton

importu jabłek (głównie jabłek przemysłowych). W relacji do 2003 r. przywóz owoców wzrósł ośmiokrotnie;

Wykres 7

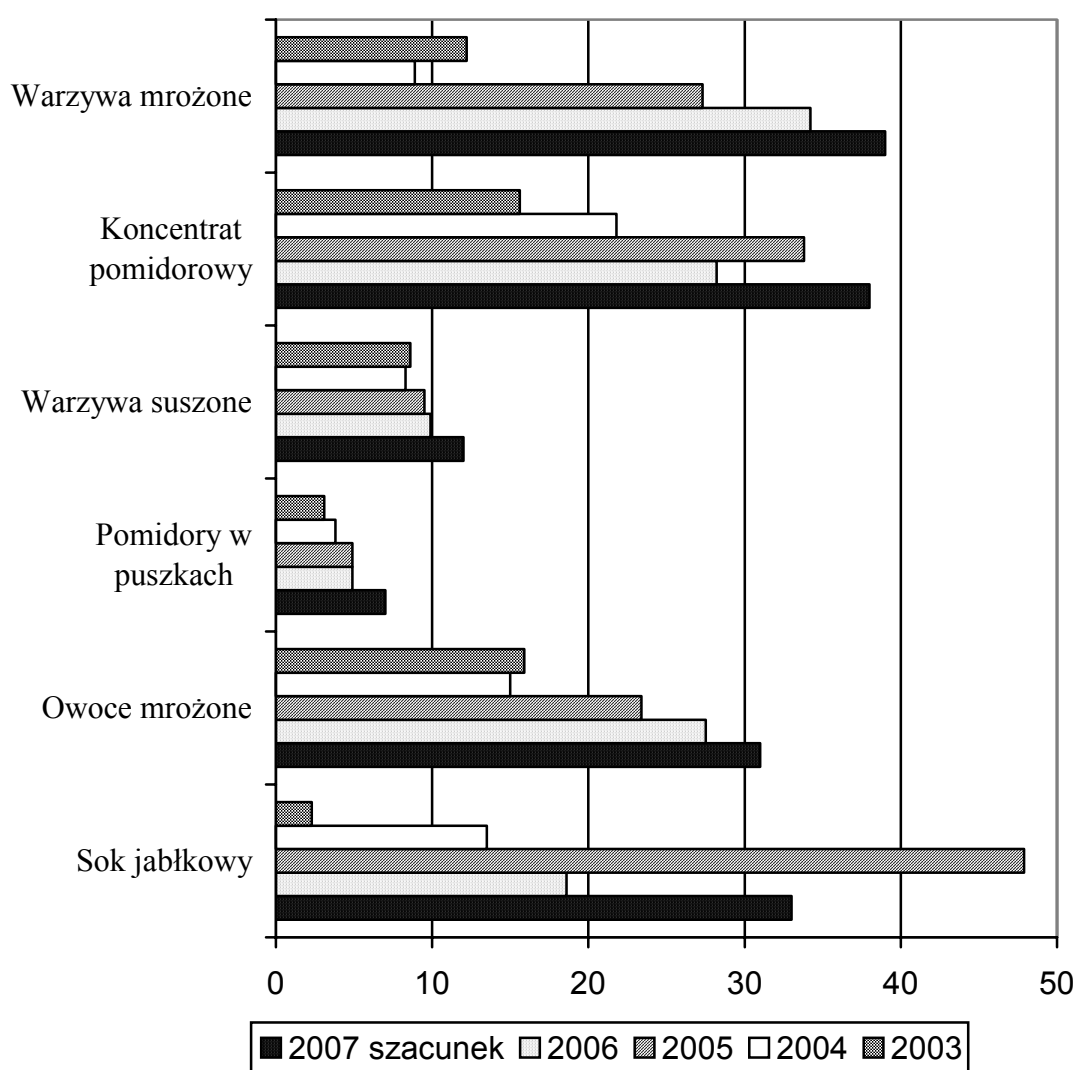
Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Rosnący popyt na rynku krajowym decyduje o systematycznym wzroście importu owoców i warzyw mrożonych, a także warzyw suszonych i puszkowanych pomidorów. W 2007 r. łączny import owoców i warzyw mrożonych wyniósł 70 tys. ton i był o 150% wyższy niż w 2003 r. Przywóz warzyw suszonych (głównie marchwi i mieszanek) zwiększył się w tych latach o 40%, a pomidorów w puszkach o ponad 150%. W 2006 r. zahamowana została, z powodu wzrostu ich cen na rynku światowym i w polskim przywozie, tendencja wzrostowa importu koncentratu pomidorowego i zagęszczonego soku jabłkowego. W 2007 r. przywóz tych produktów zwiększył się ponownie i sta-

nowił odpowiednio 130 i 110% poziomu z roku poprzedniego. W porównaniu do 2003 r. import koncentratu pomidorowego zwiększył się 2,5-krotnie, a zagęszczonego soku jabłkowego 14-krotnie. Importowany koncentrat pomidorowy wykorzystywany jest głównie do produkcji keczupu (a także w innych branżach przemysłu spożywczego), a zagęszczony sok jabłkowy do mieszania z sokiem produkowanym w kraju. Soki blendowane są tańsze od wytwarzanych tylko z surowca krajowego i charakteryzują się kwasowością odpowiadającą wymogom rynków zbytu;

Wykres 8

Import przetworów owocowych i warzywnych (w tys. ton)

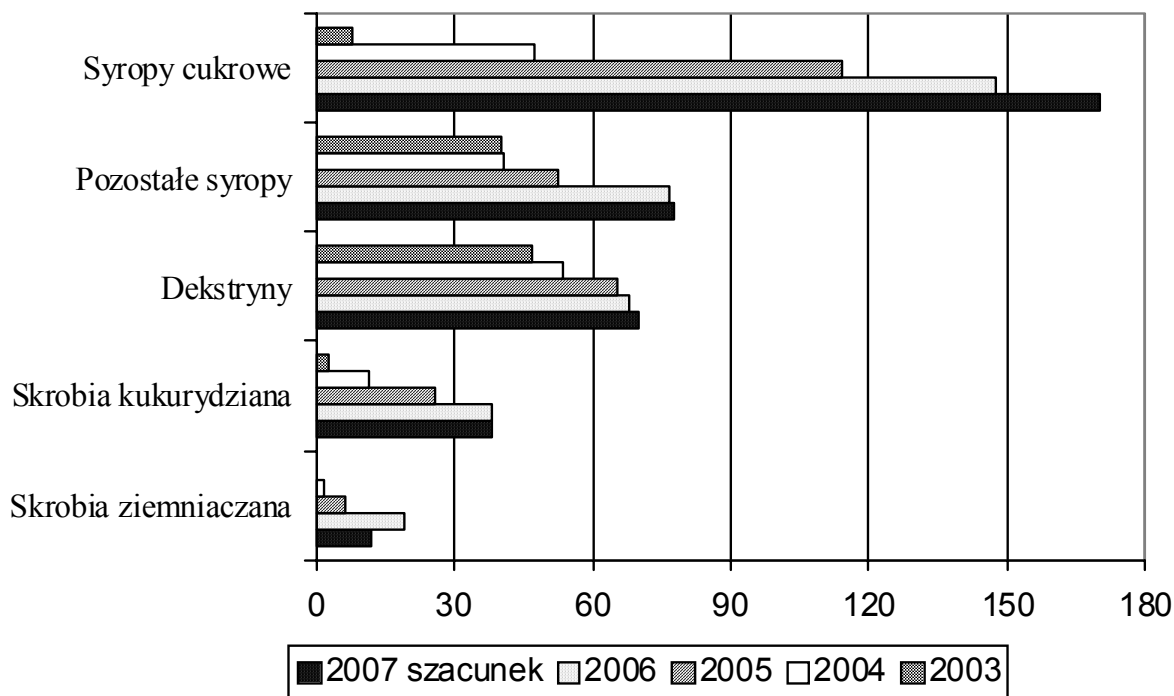
Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

- produkty skrobiowe.* Od początku akcesji dynamicznie zwiększa się import niemal wszystkich grup produktów skrobiowych. Najbardziej rośnie przywóz syropów cukrowych (glukozy i syropów glukozowych). W 2007 r. import tych produktów zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o ok. 20%, a w relacji do 2003 r. ponad dwudziestokrotnie (z 8 do 170 tys. ton). Przywóz pozostałych syropów wzrósł w 2007 r. w porównaniu z 2003 r. niemal dwukrotnie – do 78 tys. ton, a dekstryn i skrobi modyfikowanych o 50% – do 70 tys. ton. Import skrobi kukurydzianej zwiększył się w tych latach trzynastokrotnie – do 38 tys. ton. W 2007 r. mniejszy niż w roku poprzednim, z powodu wzrostu produkcji krajowej, był import skrobi ziemniaczanej. Jednakże przywóz tego produktu przekraczał 10 tys. ton, wobec 0,1 tys. ton w 2003 r.

Stały wzrost importu produktów skrobiowych to przede wszystkim skutek pogłębiających się dysproporcji zapotrzebowania na te produkty w przemyśle spożywczym i innych branżach gospodarki narodowej i produkcji krajowej. Większy po akcesji przywóz skrobi ziemniaczanej to w dużym stopniu skutek dostosowania produkcji do wyznaczonych kwot ilościowych;

Wykres 9

Import produktów skrobiowych (w tys. ton)

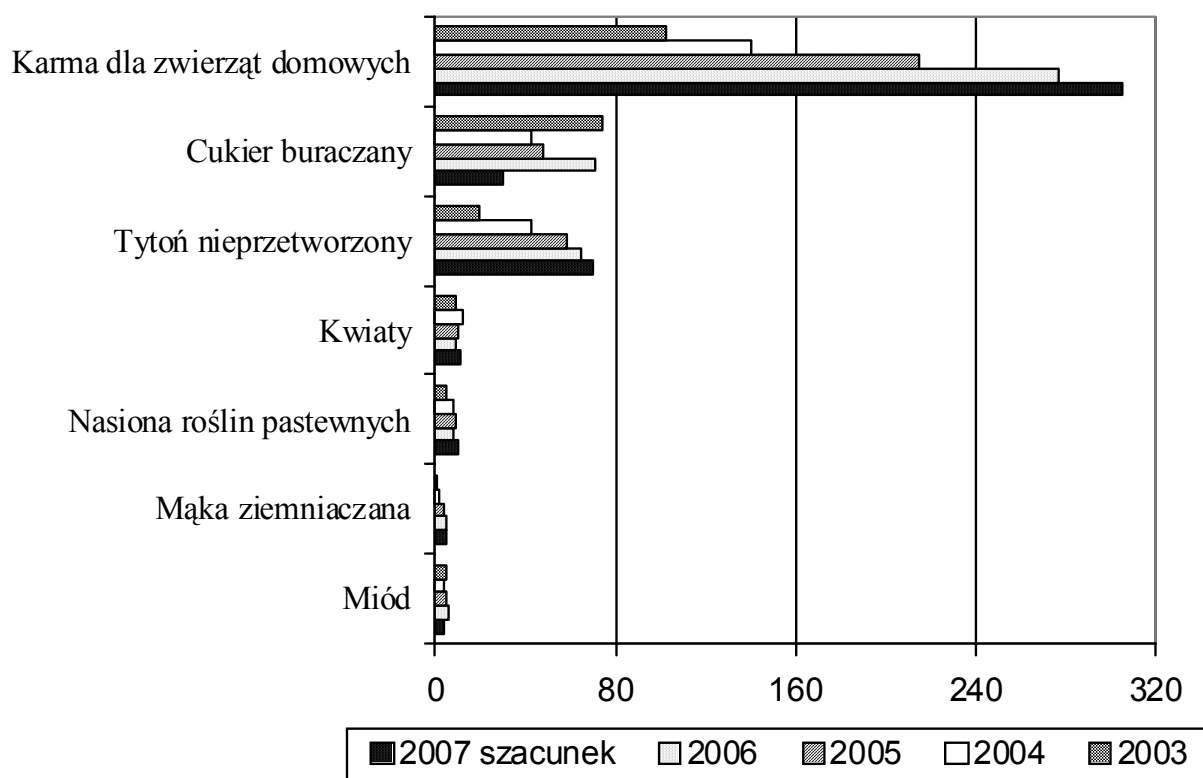
Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

- *pozostałe produkty uznane przed akcesją za wrażliwe*. Systematycznie i dynamicznie zwiększa się import karmy dla zwierząt domowych oraz tytoniu nieprzetworzonego. W 2007 r. import karmy wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 10% a w relacji do 2003 r. – trzykrotnie. Importowane produkty stanowią przede wszystkim surowce w produkcji gotowych karm dla domowych zwierząt (głównie psów i kotów). Przywóz tytoniu nieprzetworzonego (głównie typu virginia i oriental oraz odpadów tytoniowych) zwiększył się w 2007 r. w porównaniu z poziomem z roku poprzedniego o ponad 10%, a w relacji do 2003 r. – niemal czterokrotnie.

W pierwszych dwu latach po akcesji zwiększył się znacznie przywóz nasion roślin pastewnych (głównie nasion kostrzewy, rajgrasu i tymotki). Importowane nasiona, przede wszystkim sprowadzane z krajów trzecich, są tańsze od pochodzących z produkcji krajowej. W 2007 r. przywóz tych produktów był wyższy niż w 2003 r. ponad dwukrotnie. W 2007 r. zahamowana została systematyczna tendencja wzrostowa importu mąki ziemniaczanej. Przywóz był jednak wyższy w relacji do bardzo niskiego poziomu w 2003 r. niemal ośmiokrotnie.

Wykres 10

**Import wybranych pozostałych produktów rolnych i spożywczych
(w tys. ton)**

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Tendencji wzrostowej nie wykazuje przywóz cukru buraczanego (głównie cukru białego). W pierwszych dwu latach po przystąpieniu do Wspólnoty import, z powodu wzrostu cen transakcyjnych, był niższy niż w 2003 r. W 2007 r. przywóz, w następstwie wysokiej podaży ze zbiorów krajowych, obniżył się zarówno w stosunku do poziomu z roku poprzedniego, jak i z 2003 r. o ok. 60%.

Nie wzrasta także import: miodu naturalnego, kwiatów ciętych oraz szyszek chmielowych i ekstraktów z chmielu. Import kwiatów (głównie róż) w 2007 r. przekroczył poziom z 2006 r. o ponad 15%, a z 2003 r. o niemal 30%, ale był zbliżony do średniego z lat 2004-2005. W 2007 r. przywóz miodu wyniósł ok. 4 tys. ton i był znacznie mniejszy niż w roku poprzednim, ale też niższy niż w 2003 r. Łączny import szyszek i ekstraktów z chmielu wahał się w latach 2003-2007 wokół 0,7-0,9 tys. ton. Brak tendencji wzrostowej w imporcie tych produktów wynika przede wszystkim z rosnącej produkcji w kraju.

W 2007 r. najbardziej (co najmniej kilkunastokrotnie) w relacji do bardzo niskiego poziomu z 2003 r., zwiększył się import zwierząt żywych, napojów mlecznych, nieskoncentrowanego soku jabłkowego, pszenicy, przetworów z jaj i mięsa wołowego. Kilkakrotnie wyższy był także przywóz produktów liczących się w imporcie rolno-spożywczym przed akcesją do Wspólnoty, tj. mięsa wieprzowego, drobiowego, przetworów pomidorowych, serów, produktów skrobiowych, karmy dla zwierząt domowych czy tytoniu. Największy był w tych latach wzrost tonażu importu: produktów skrobiowych (o 270 tys. ton), karmy dla zwierząt domowych (o 200 tys. ton), mięsa wieprzowego (o niemal 240 tys. ton), tytoniu (o 50 tys. ton), mleka płynnego, pomidorów i mięsa drobiowego (o ok. 40 tys. ton). Po akcesji tendencji wzrostowej nie wykazywał jedynie import: owiec, miodu, otrąb zbożowych, mąki żytniej ale też, z powodu podrożenia w imporcie – mleka zagęszczonego, masła i cukru.

Globalne rozmiary importu produktów uznanych za wrażliwe zwiększyły się w 2007 r. w porównaniu z ostatnim rokiem przed akcesją do Wspólnoty trzykrotnie, a nie uwzględniając ziarna zbóż – dwukrotnie. Produkty stanowiące surowce w zakładach przetwórczych (mięso, półprzetwory owocowe i warzywne, sód, produkty skrobiowe, tytoń, ale też zboża i kierowane do przetwórstwa owoce) stanowiły w 2007 r. ok. 85% wolumenu przywozu objętych analizą produktów, wobec 60% w 2003 r. Oznacza to, że po akcesji import surowców dla krajowych zakładów przetwórczych wzrastał szybciej niż produktów przeznaczonych do bezpośredniej konsumpcji (warzywa, miód, napoje mleczne, masło, sery, jaja, kasze, produkty uzyskiwane przez spiecznienie i prażenie zbóż, a także część margaryn, owoców, olejów, mięsa i jego przetworów).

Tabela 1**Wskaźniki dynamiki wolumenu importu produktów rolnych i spożywczych uznanych za wrażliwe – systematyczny wzrost przywozu (w procentach)**

Produkty	2004 2003	2005 2004	2006 2005	2006 2003	I-IX 2007 I-IX 2006	I-IX 2007 I-IX 2003
Sok jabłkowy nieskoncentrowany	189,8	241,9	733,8	3368,5	137,7	5324,6
Napoje mleczne	158,7	228,5	270,0	978,7	312,3	3546,9
Ziarno pszenicy	575,7	103,1	255,7	1517,3	330,7	2917,0
Przetwory z jaj	307,9	270,2	193,2	1524,5	114,2	2862,3
Drób domowy żywy	237,5	436,5	141,2	1463,7	157,0	2602,9
Syropy cukrowe	609,0	240,5	129,1	1891,8	123,3	2234,1
Margaryny i jadalne mieszaniny z tłuszczów	302,2	170,5	117,9	607,5	114,1	798,2
Mleko płynne	58,0	168,7	512,7	501,6	184,5	682,9
Sery	151,4	173,1	126,2	330,6	154,5	487,9
Tytoń nieprzetworzony	219,0	135,4	110,6	327,9	114,3	396,1
Ogórki	167,4	129,2	116,9	252,8	139,6	342,9
Mąka pszenna	174,6	185,5	102,4	331,6	106,0	341,9
Przetwory z mięsa (bez wędlin)	37,8	183,7	237,1	165,3	251,3	331,0
Warzywa mrożone	73,4	305,5	125,1	280,5	118,4	322,1
Karma dla zwierząt domowych	136,3	153,1	129,2	270,0	115,9	321,7
Pomidory w puszkach	123,7	127,0	100,8	158,5	158,5	266,7
Ekstrakt słodowy	102,8	144,2	126,8	187,9	122,2	243,3
Pomidory	153,0	104,1	116,6	185,7	126,8	222,1
Wędliny	145,2	113,6	112,1	184,8	133,1	213,5
Owoce mrożone	94,5	156,3	118,1	174,3	108,8	211,4
Dekstryny	113,6	122,2	103,6	143,9	100,9	149,5
Warzywa suszone	96,7	114,5	104,1	115,3	130,5	141,4
Słód	103,1	100,6	110,6	114,7	106,4	121,6

Źródło: Na podstawie danych Centrum Informatyki Handlu Zagranicznego, Ministerstwa Finansów i Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

2. Zmiany cen w imporcie analizowanych produktów rolnych i spożywczych

Od początku akcesji do UE systematycznie obniżają się (liczone w euro) średnie ceny w imporcie serów oraz karmy dla zwierząt domowych. W 2007 r. ceny serów stanowiły 98% poziomu z roku poprzedniego i 90% notowanych w 2003 r. Ceny w imporcie karmy dla zwierząt domowych zmniejszyły się w tych latach odpowiednio o 5 i 50%. Stały spadek przeciętnych cen w imporcie obu tych grup produktów wynika przede wszystkim ze zmian wewnętrznej struktury przywozu (wzrost udziału produktów tańszych).

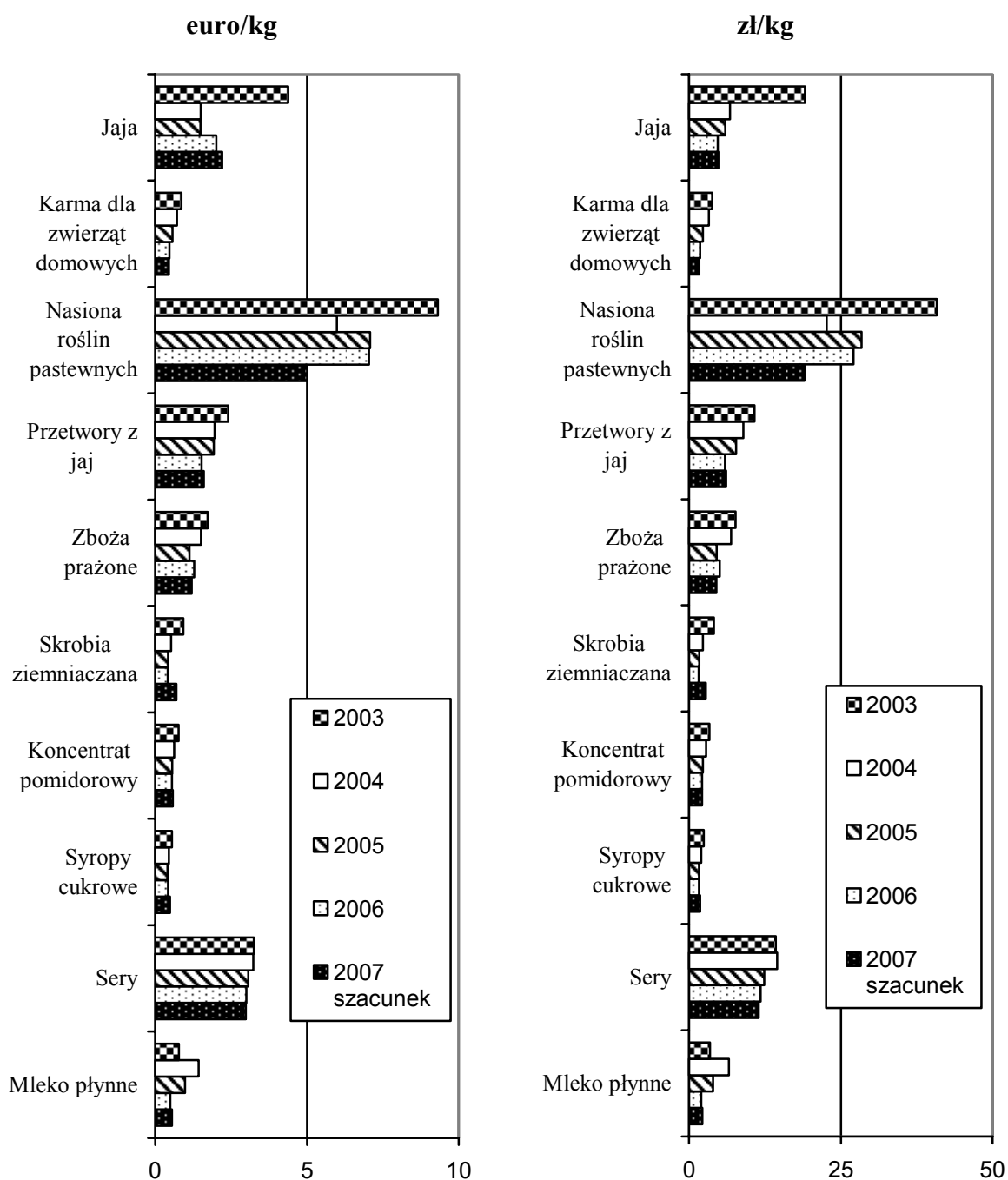
Po akcesji obniżyły się też ceny importowe:

- *koncentratu pomidorowego*. W latach 2004-2006 ceny tego produktu stale się obniżały w następstwie zwiększania zakupów w dysponujących tańszą ofertą

eksportową krajach trzecich (głównie w Chinach). W 2007 r. w wyniku spadku podaży na rynku europejskim i światowym, ceny koncentratu były wyższe niż w roku poprzednim o 5%. Jednakże w relacji do poziomu z 2003 r. obniżyły się o 25%;

- *przetworów z jaj*. W 2007 r. średnie ceny w imporcie tej grupy produktów wzrosły w relacji do roku poprzedniego o 5%, ale w porównaniu do średniej z lat 2004-2005 były niższe o ok. 20%, a w relacji do 2003 r. o 35%. Obniżenie cen importowych przetworów z jaj (głównie proszku jajecznego) wynikało ze zmian w geograficznej strukturze przywozu, ale też pogorszenia jakości importowanych produktów;
- *mleka płynnego*. W latach 2004-2005 średnie ceny w imporcie mleka były wyższe niż przed akcesją. W 2006 i 2007 r. ceny obniżyły się znacznie w następstwie wzrostu udziału w przywozie dostaw z nowych krajów członkowskich – głównie krajów bałtyckich. W 2007 r. ceny importowe mleka stanowiły 55% poziomu z 2005 r. i 80% notowanych w 2003 r.;
- *jaj ptasich*. W pierwszych dwu latach po akcesji ceny importowe jaj były znacznie niższe niż w 2003 r. W latach 2006-2007 jaja podrożały w imporcie ale nadal były o 50% tańsze niż w ostatnim roku przed akcesją;
- *produktów uzyskiwanych przez spęcznie i prażenie zbóż*. We wszystkich latach po akcesji ceny tych produktów były niższe niż w 2003 r. (wzrost cen notowano jedynie w 2006 r. w relacji do roku poprzedniego). W 2007 r. ceny zbóż prażonych obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim o 10%, a w relacji do 2003 r. o ok. 30%. Obniżenie średnich cen w przywozie wynikało ze zmian geograficznej i rzeczowej struktury importu;
- *nasion roślin pastewnych*. W 2007 r. średnie ceny w imporcie tych produktów były niższe niż w 2003 r. o ok. 40% (wzrost cen nasion notowano jedynie w 2005 r. w relacji do roku poprzedniego). Obniżenie cen nasion jest wynikiem zwiększenia udziału w imporcie „tańszych” dostaw z krajów trzecich;
- *skrobi ziemniaczanej*. Do 2006 r. ceny w imporcie skrobi ziemniaczanej systematycznie się obniżały i stanowiły w tym roku ok. 44% poziomu z 2003 r. W 2007 r. ceny wzrosły w relacji do roku poprzedniego o ponad 70% (w następstwie niedoborów na rynku europejskim), jednak nadal były o ponad 20% niższe niż w ostatnim roku przed akcesją do UE;
- *syropów cukrowych*. W latach 2004-2007 średnie ceny importowe syropów były niższe niż w 2003 r. W 2007 r. wzrosły one w relacji do roku poprzedniego o ponad 15%, ale były o 10% niższe niż w ostatnim roku przed akcesją.

Ceny importowe wybranych produktów rolnych i spożywczych (spadek cen)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

W 2007 r. znacznie niższe niż w 2003 r. były też ceny w imporcie nasion rzepaku. Ceny nasion rzepaku wahają się silnie w poszczególnych latach, w zależności od podaży na rynku europejskim i polskim. Nieznacznie obniżyły się

w 2007 r. w relacji do 2003 r. średnie ceny w przywozie: wędlin i wołowiny chłodzonej, pomidorów w puszkach oraz tytoniu.

Z powodu aprecjacji złotego wobec euro, spadek cen (liczonych w złotych) wszystkich produktów był w 2007 r. w relacji do 2003 r. znacznie głębszy niż wyrażonych w walucie unijnej³. Ponadto niższe w porównaniach tych lat były, wyrażone w zł, ceny w imporcie: mięsa z drobiu, napojów mlecznych, mąki pszennej i ziemniaczanej, słodu, skrobi kukurydzianej, oleju słonecznikowego i rzepakowego oraz dekstryn. Systematyczną tendencję spadkową wykazują, liczone w zł, ceny w imporcie pomidorowego koncentratu.

Tabela 2

Dynamika cen importowych produktów rolnych i spożywczych, których ceny (liczone w euro/kg) były w 2007 r. niższe niż w 2003 r. (w procentach)

Produkty	<u>2004</u> 2003	<u>2005</u> 2004	<u>2006</u> 2005	<u>2006</u> 2003	<u>I-IX 2007</u> <u>I-IX 2006</u>	<u>I-IX 2007</u> <u>I-IX 2003</u>
Jaja ptasie	34,3	99,1	135,4	45,9	117,1	47,3
Karma dla zwierząt domowych	83,7	78,6	83,3	54,8	95,3	50,6
Nasiona roślin pastewnych	64,3	118,3	99,5	75,7	68,6	60,3
Przetwory z jaj	81,3	98,6	78,7	63,1	106,9	68,2
Przetwory spożywcze otrzymywane przez spęcznie zbóż	87,3	75,0	113,6	74,4	89,3	72,2
Nasiona rzepaku	231,4	32,6	106,4	80,4	116,6	74,5
Skrobia ziemniaczana	55,9	81,4	97,2	44,3	184,3	76,8
Mleko płynne	183,3	68,5	50,9	63,9	110,7	80,6
Koncentrat pomidorowy	80,5	90,8	98,5	72,1	105,5	83,1
Syropy cukrowe	81,8	89,7	103,3	75,8	116,0	90,7
Sery	99,4	94,9	98,0	92,4	99,6	91,3
Pomidory w puszkach	89,2	91,8	100,6	82,4	118,9	92,5
Wołowina chłodzona	95,6	149,7	84,8	121,4	108,1	95,6
Tytoń nieprzetworzony	101,5	94,3	103,1	98,8	106,6	96,9
Wędliny	91,6	109,4	86,6	86,8	112,8	97,9

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

W latach 2003-2007 systematycznie zwiększały się liczone w euro ceny w imporcie:

- *mleka zagęszczonego i masła*. W 2007 r. ceny mleka zagęszczonego były wyższe w porównaniu do poziomu z 2003 r. o ok. 50%, a masła zwiększyły się dwukrotnie. Wzrost cen tych produktów w pierwszym roku po akcesji spowodowany był eliminacją subsydiów w eksporcie z UE do Polski, a w następnych

³ W 2003 r. relacja złotego do euro wyniosła 4,4, w 2004 r. – 4,5, w 2005 r. – 4, w 2006 r. – 3,9, a w 2007 r. – 3,8.

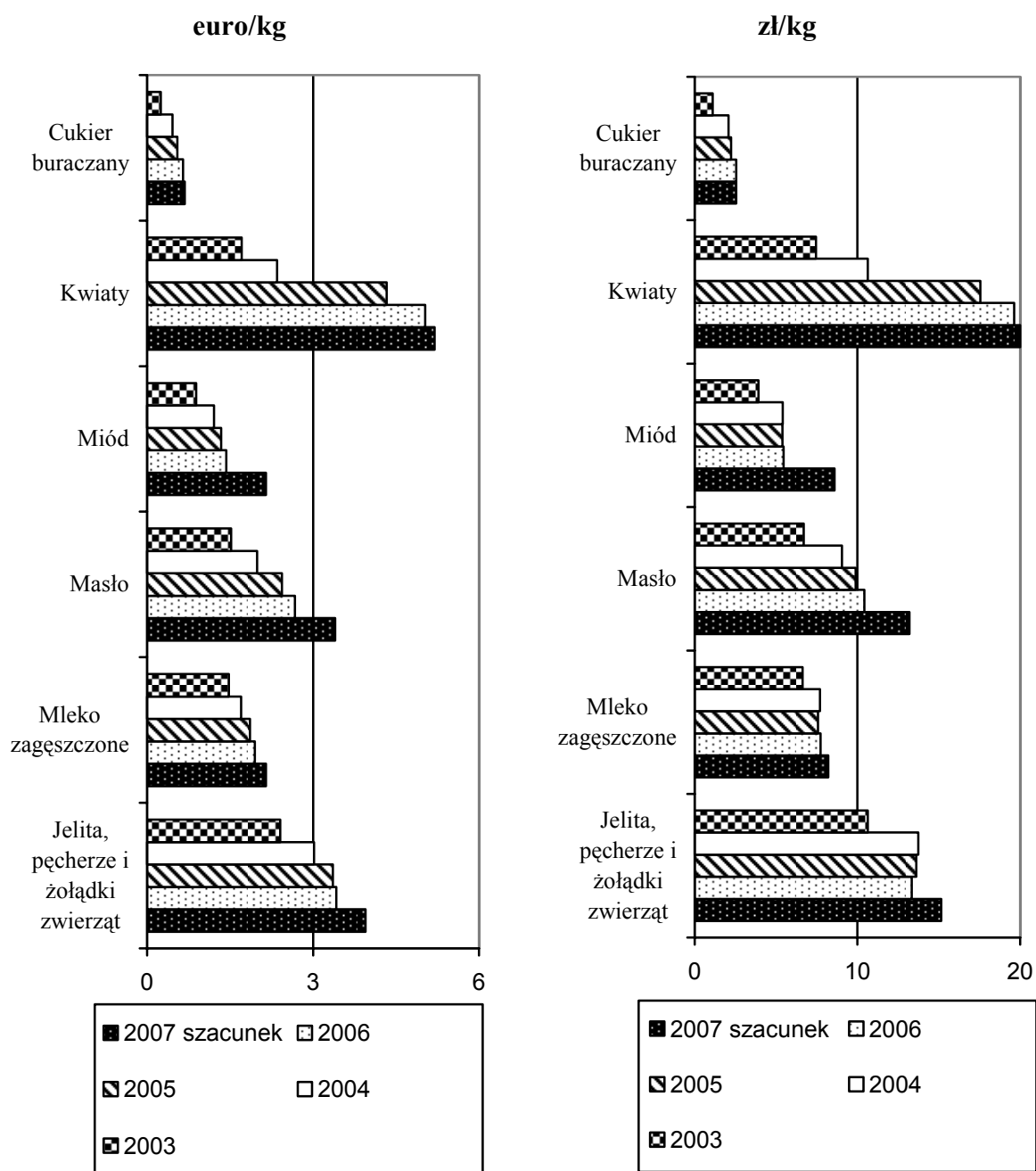
latach zwiększeniem cen na rynku unijnym. Istotny wpływ na stałe drożenie masła w imporcie ma też poprawa jakości importowanego produktu;

- *cukru buraczanego*. W 2007 r. średnia cena importowa cukru buraczanego przekraczała notowaną w 2003 r. niemal trzykrotnie. Wzrost cen cukru jest wynikiem zwiększania jego notowań na rynku europejskim i światowym;
- *kwiatów*. Średnie ceny w imporcie kwiatów ciętych były w 2007 r. trzykrotnie wyższe niż w ostatnim roku przed przystąpieniem Polski do Wspólnoty. Stały wzrost średnich cen kwiatów spowodowany jest zmianami struktury przywozu w kierunku wzrostu udziału w przywozie kwiatów droższych – głównie róż;
- *miodu*. W 2007 r. miód podrożał w imporcie w porównaniu z 2003 r. o ok. 150%. Systematyczny wzrost cen tego produktu spowodowany jest poprawą jakości miodu pochodzącego z importu;
- *produktów ubocznych w produkcji mięsa*. Stały wzrost średnich cen tych produktów (jelit, pęcherzy i żołądków zwierząt) jest skutkiem zwiększania w strukturze importu produktów o wyższych parametrach jakościowych. W 2007 r. przeciętne ceny jelit, pęcherzy i żołądków zwierząt były wyższe niż w 2003 r. o ponad 60%.

W pierwszych trzech latach po akcesji dynamicznie rosły też (z powodu zmian w strukturze importu) ceny w przywozie bydła oraz przetworów z mięsa. W 2007 r. średnie ceny bydła i przetworów z mięsa obniżyły się w relacji do roku poprzedniego, ale w porównaniu do poziomu z 2003 r. wzrosły odpowiednio trzy- i dwukrotnie. W 2007 r. zahamowana została też tendencja wzrostowa cen w imporcie mięsa wieprzowego. Niższy poziom średnich cen w porównaniu z rokiem poprzednim wynikał ze wzrostu podaży zarówno w krajach europejskich, jak i w Polsce. Jednakże w 2007 r. przeciętne ceny mięsa wieprzowego były wyższe w porównaniu z ostatnim rokiem przed akcesją o ponad 15%.

W latach 2005-2007, po spadku w pierwszym roku obecności Polski w UE, systematycznie zwiększały się ceny w imporcie wołowiny mrożonej a także zagęszczonego soku jabłkowego oraz mąki żytniej. Wzrost cen mąki żytniej spowodowany był poprawą parametrów jakościowych tego produktu, a pozostałych artykułów – przede wszystkim niedoborami podaży na rynku europejskim i światowym. W 2007 r. ceny mąki żytniej były wyższe niż w 2003 r. o ok. 30%, mięsa wołowego o 80%, a zagęszczonego soku jabłkowego o ponad 60%.

Ceny importowe wybranych produktów rolnych i spożywczych (systematyczny wzrost cen)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

W 2007 r. znacznie wyższe niż w 2003 r. były także ceny wszystkich zbóż (poza gryką) oraz większości produktów pierwotnego ich przetwórstwa, oraz większości owoców i warzyw świeżych. Wzrost cen tych produktów wynikał przede wszystkim z niższych zbiorów w krajach dostawcach w porównaniu z poziomem z ostatniego roku przed akcesją Polski do Wspólnoty. Ceny zbóż, świeżych produktów ogrodnictwa, oraz produktów pierwotnego ich przerobu,

Tabela 3

**Wskaźniki dynamiki cen importowych produktów rolnych i spożywczych,
których ceny (liczone w euro) były w 2007 r. wyższe niż w 2003 r.
(w procentach)**

Produkty	<u>2004</u> <u>2003</u>	<u>2005</u> <u>2004</u>	<u>2006</u> <u>2005</u>	<u>2006</u> <u>2003</u>	<u>I-IX 2007</u> <u>I-IX 2006</u>	<u>I-IX 2007</u> <u>I-IX 2003</u>
Soki i ekstrakty z chmielu	127,5	79,1	166,9	168,4	204,1	337,8
Bydło do uboju o masie < 300 kg	272,3	112,7	232,4	712,9	46,6	330,8
Kwiaty cięte	137,4	184,1	116,3	294,1	101,1	304,0
Cukier buraczany	184,0	119,2	118,2	259,3	102,2	264,0
Cebula	125,0	109,0	142,4	194,0	153,6	262,5
Szyszki chmielowe	134,6	73,5	100,3	99,1	241,3	259,4
Miód naturalny	136,0	110,7	106,9	160,9	157,8	250,6
Przetwory z mięsa	191,1	126,0	105,9	254,9	84,3	227,9
Owies	175,0	113,9	66,4	132,3	194,8	222,2
Żyto	185,7	641,6	21,4	254,7	80,1	214,3
Masło i pozostałe tłuszcze z mleka	130,6	132,7	96,9	168,0	112,1	192,9
Pszenżyto	133,3	67,2	121,5	108,9	177,9	188,9
Otręby i śruty zbożowe	114,3	116,6	87,2	116,3	159,2	185,7
Wołowina zamrożona	82,8	129,3	109,4	117,1	159,0	179,7
Wiśnie i czereśnie	77,3	116,0	370,1	331,6	56,8	175,4
Marchew	107,7	186,9	109,5	220,4	75,0	169,2
Kasze, mączki i granulki zbożowe	123,8	81,2	155,6	156,5	104,7	166,7
Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt	125,3	111,3	101,8	141,9	112,5	164,6
Truskawki	146,7	92,1	125,0	168,9	95,1	162,1
Sok jabłkowy zagęszczony	71,6	121,0	154,0	133,5	125,9	156,3
Kapusta biała i czerwona	161,9	90,1	121,6	177,4	86,6	152,4
Mleko i śmietana zagęszczone	114,9	109,7	104,6	131,7	111,5	152,1
Pomidory	100,0	133,8	92,6	123,9	119,9	145,0
Owoce mrożone	99,2	108,0	127,4	136,5	92,9	131,1
Mąka żytnia	72,7	141,7	119,2	122,9	103,1	127,3
Pszenica i meslin	93,7	69,6	130,8	85,4	123,9	123,1
Jęczmień	107,1	107,3	90,1	103,6	118,7	121,4
Warzywa suszone	100,0	99,5	108,4	107,8	106,5	119,9
Proso	113,0	81,8	86,0	79,6	174,5	118,5
Warzywa mrożone	117,9	85,3	103,8	104,4	111,5	117,2
Mięso wieprzowe	95,4	111,6	111,9	119,3	98,0	115,4
Ogórki	82,6	114,3	110,0	103,8	108,4	115,3
Olej sojowy	100,0	95,4	105,9	101,0	119,7	113,7
Salata głowiasta	78,5	174,8	74,8	102,6	116,7	113,6
Margaryna i jadalne mieszaniny z tłuszczów	91,9	108,3	106,5	106,0	106,1	111,8
Olej rzepakowy	88,9	98,1	117,5	102,5	109,4	110,9
Skrobia kukurydziana	94,6	89,8	106,1	90,1	127,0	110,5
Mięso z drobiu	90,6	109,3	89,1	88,2	122,2	109,4
Dekstryny i pozostałe skrobie modyfikowane	101,8	94,1	100,6	96,4	115,3	108,9
Mączka, płatki i granulki ziemniaczane	93,3	76,7	114,5	82,0	139,5	108,5
Słód	96,3	102,6	91,0	90,0	123,2	107,1
Przetwory spożywcze (pozostałe syropy)	117,0	89,7	87,5	91,9	114,4	107,0
Napoje mleczne	93,0	158,8	88,7	131,	82,43	106,7
Ekstrakt słodowy	114,3	99,0	94,6	107,0	96,8	106,2
Olej słonecznikowy	100,0	107,8	92,1	99,3	108,0	105,8

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

z powodu zmienności relacji popytowo-podażowych w Polsce i na rynku europejskim i światowym, charakteryzują się dużymi wahaniami w poszczególnych latach. W tej grupie produktów najbardziej zwiększyły się w 2007 r. w relacji do 2003 r. ceny cebuli (niemal trzykrotnie), żyta, owsa i pszenżyta (dwukrotnie) a także otrąb zbożowych (o 90%), kasz zbożowych, marchwi i wiśni (o 70%), truskawek (o 60%) i kapusty (o ponad 50%).

Spośród pozostałych produktów największy w 2007 r. w relacji do poziomu z 2003 r. był wzrost cen szyszek chmielowych i ekstraktów z chmielu (wzrost trzykrotny). Znacznie mniej zwiększyły się ceny mięsa drobiu (o 10%), napojów mlecznych (o 7%), mąki ziemniaczanej (o ok. 10%), oleju sojowego (o 15%), oleju rzepakowego (o 10%), margaryn i dekstryn (o ok. 10%). Ceny w imporcie tych produktów zmieniają się w poszczególnych latach w zależności od poziomu podaży w krajach dostawcach i odbiorcach.

W wyniku systematycznej aprecjacji złotego wobec waluty unijnej, wzrost wyrażonych w złotych cen był znacznie mniejszy niż liczonych w euro. Ponadto tendencji wzrostowej nie wykazują wyrażone w zł ceny w przywozie produktów ubocznych w produkcji mięsa.

Wolumen importu produktów, których ceny znacząco wzrosły po akcesji obniżył się lub nie wykazywał tendencji wzrostowych. Zwiększył się jedynie istotnie, z powodu wzrostu popytu na rynku wewnętrznym, przywóz owoców mrożonych, zagęszczonego soku jabłkowego, pomidorów, ale też żywego bydła i przetworów z mięsa.

Po akcesji do UE najbardziej zwiększyły się ceny w imporcie mleka w proszku, masła i cukru. Równocześnie mechanizmy rynku unijnego decydują w bardzo istotny sposób o stałym wzroście cen tych produktów we Wspólnocie i w przywozie polskim. Drugą grupę produktów o największej dynamice wzrostu cen stanowią artykuły (i ich grupy), w imporcie których dokonywały się zmiany jakościowe (wzrost udziału w strukturze przywozu produktów droższych – odpowiadających strukturze zapotrzebowania rynku wewnętrznego). W tej grupie produktów znajdują się: miód, kwiaty, przetwory mięsne, produkty uboczne w produkcji mięsa ale też żywe bydło. Obniżyły się natomiast znacznie ceny produktów, w imporcie których możliwe było dokonywanie istotnych zmian w geograficznej i rzeczowej strukturze przywozu (mleko płynne, przetwory pomidorowe, jaja i ich przetwory, skrobia ziemniaczana, nasiona roślin pastewnych i rzepaku). Ceny pozostałych produktów, podobnie jak przed przystąpieniem Polski do UE, zmieniają się w poszczególnych latach w zależności od relacji popytowo-podażowych na rynku europejskim i światowym.

3. Wartość importu produktów uznanych za wrażliwe

Po akcesji do Wspólnoty systematycznie zmniejsza się jedynie wartość importu owiec żywych. W 2007 r., z powodu spadku wolumenu przywozu, niższa niż w roku poprzednim i w ostatnim roku przed przystąpieniem do UE, była wartość przywozu oleju sojowego.

Wartość importu (zarówno liczona w złotych jak i w walucie unijnej), pozostałych produktów objętych analizą zdecydowanie przekraczała w 2007 r. wyniki z 2003 r. W grupie produktów charakteryzujących się systematyczną tendencją wzrostową wartości przywozu (lista tych produktów jest znacznie dłuższa niż wykazujących stały wzrost wolumenu importu), największe w porównaniach obu tych lat było zwiększenie (liczonych w euro) wydatków na przywóz: wołowiny (56-krotnie), produktów uzyskiwanych przez spęcznie zbóż (niemal 50-krotnie), napojów mlecznych (30-krotnie), soku jabłkowego nieskoncentrowanego (25-krotnie), przetworów z jaj (18-krotnie), skrobi kukurydzianej (14-krotnie) oraz mąki ziemniaczanej (11-krotnie). Spośród produktów o zmiennej dynamice wzrostu wartości przywozu najbardziej w 2007 r. w relacji do poziomu z 2003 r. zwiększyły się wydatki na import: przetworów z mięsa (7-krotnie), oleju słonecznikowego i pszenicy (5-krotnie), mięsa z drobiu, mleka zagęszczonego, oraz cebuli, kapusty, i truskawek (3-krotnie).

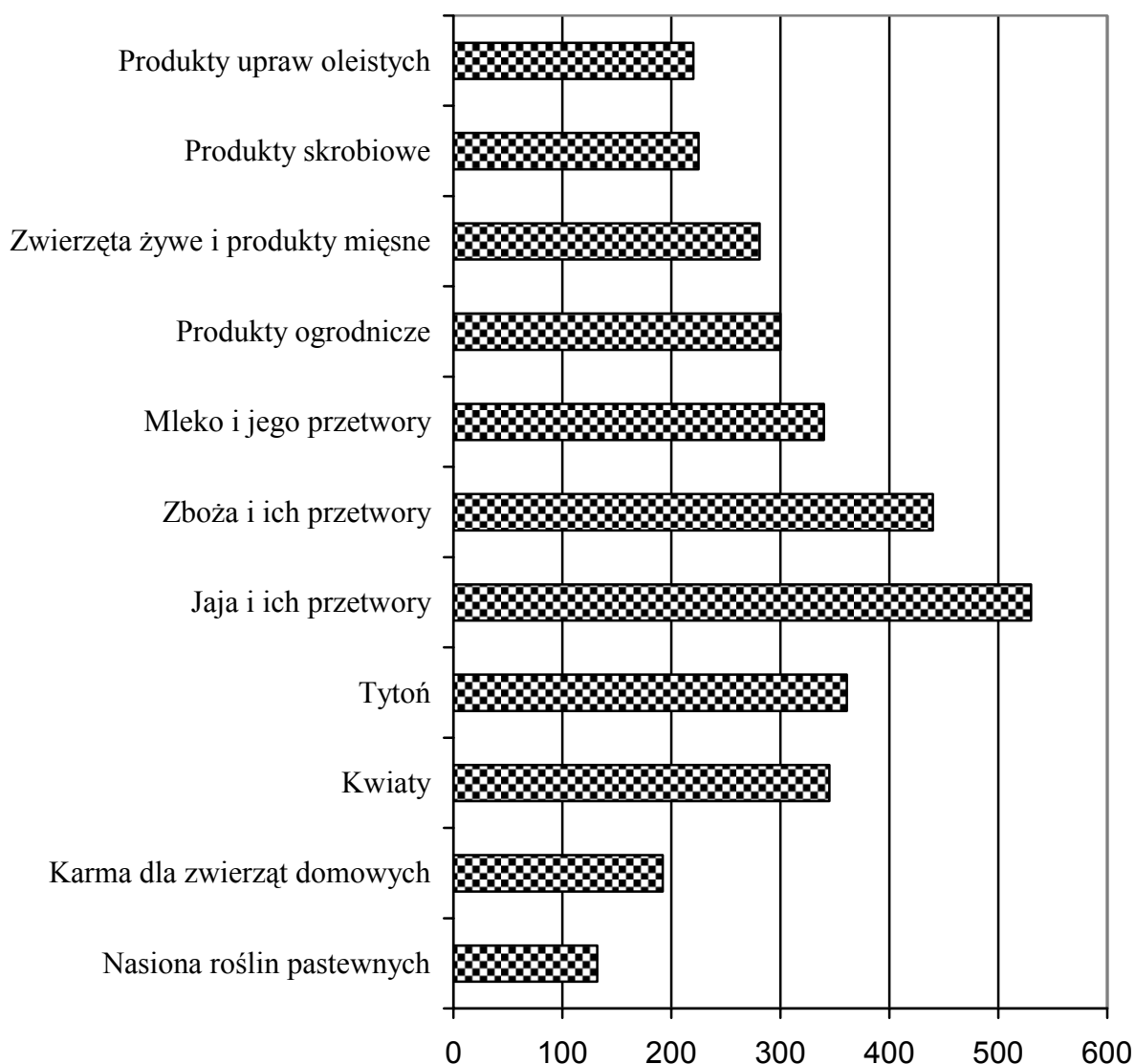
W 2007 r. w relacji do 2003 r. wartość przywozu zwierząt żywych, mięsa i jego przetworów, mleka i jego przetworów oraz owoców i warzyw i ich przetworów zwiększyła się trzykrotnie, zbóż i ich przetworów – czterokrotnie, produktów oleistych i skrobiowych dwukrotnie, a jaj i ich przetworów niemal pięciokrotnie. Najbardziej w wartościach bezwzględnych wzrosła w tych latach wartość przywozu zbóż i ich przetworów (o ok. 500 mln euro) oraz zwierząt, mięsa i przetworów mięsnych (o ok. 400 mln euro). O ponad 200 mln euro zwiększył się przywóz produktów ogrodnich i skrobiowych, o ok. 100 mln euro produktów mleczarskich i oleistych i o ok. 20 mln euro jaj i ich przetworów. Spośród pozostałych produktów, liczących się w imporcie, najbardziej zwiększyła się wartość przywozu tytoniu (o ponad 130 mln euro) i karmy dla zwierząt domowych (o 75 mln euro).

Po akcesji nie zmieniła się znacznie struktura importu produktów uznanych za wrażliwe. W 2007 r. zdecydowanie wyższy niż w 2003 r. był tylko udział w przywozie zbóż i ich przetworów (wzrost z 14 do 22%). Udział mięsa i jego przetworów utrzymał się na poziomie ok. 22%, produktów ogrodnich – 12%, a mleka i jego przetworów – 5%. Z 18 do 13% zmniejszył się udział produktów skrobiowych, a z 8 do 7% – produktów oleistych oraz karmy dla zwierząt domowych. Nasiona roślin pastewnych stanowiły 6% wartości przywozu, wobec 4% w 2003 r., a udział tytoniu wzrósł z 5 do 7%.

Łączna wartość importu produktów objętych analizą wyniosła w 2007 r. ok. 2,8 mld euro i była niemal trzykrotnie wyższa niż w ostatnim roku przed akcesją do Wspólnoty. Udział tych produktów w globalnej wartości przywozu produktów rolnych i żywnościowych stale się zwiększa i w 2007 r. wyniósł ok. 40%, wobec 30% w 2003 r. Oznacza to, że przywóz produktów uznanych za wrażliwe zwiększa się szybciej, niż pozostałych produktów sektora żywnościowego.

Wykres 13

**Wartość importu grup produktów rolnych i spożywczych w 2007 r.
w relacji do 2003 r. (w procentach)**

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Tabela 4

**Wskaźniki dynamiki wartości importu produktów rolnych
i spożywczych – systematyczny wzrost wartości importu (w procentach)**

Produkty	<u>2004</u> <u>2003</u>	<u>2005</u> <u>2004</u>	<u>2006</u> <u>2005</u>	<u>2006</u> <u>2003</u>	<u>I-IX 2007</u> <u>I-IX 2006</u>	<u>I-IX 2007</u> <u>I-IX 2003</u>
Wołowina świeża i schłodzona	561,0	551,2	384,1	11878,2	184,8	5603,1
Przetwory spożywcze otrzymywane przez spęcznie zbóż	154,6	199,1	1184,1	3644,7	115,2	4788,4
Napoje mleczne	147,0	361,1	240,2	1275,3	204,6	3001,9
Sok jabłkowy nieskoncentrowany	159,8	165,1	591,5	1560,4	137,9	2374,9
Przetwory z jaj	258,9	249,3	149,0	961,5	113,7	1822,0
Skrobia kukurydziana	378,0	200,0	152,6	1154,1	118,8	1391,9
Mączka, płatki granulki ziemniaczane	268,0	176,5	146,6	693,4	142,1	1063,1
Margaryna i jadalne mieszaniny z tłuszczów	279,7	179,1	128,7	645,1	116,6	853,5
Syropy cukrowe	245,5	173,7	135,6	578,4	131,0	707,5
Śliwki i owoce tarniny	94,8	241,9	121,2	277,9	212,6	570,6
Mleko płynne	106,5	113,6	265,1	320,7	173,2	466,9
Mięso wieprzowe	208,8	185,6	108,3	419,9	104,6	462,9
Ogórki	135,3	149,5	129,3	261,6	148,1	389,5
Sery	150,4	160,5	126,4	305,1	131,0	379,4
Warzywa mrożone	131,5	171,0	129,3	291,0	131,3	377,8
Salaty	148,4	138,2	146,3	300,1	132,8	372,0
Tytoń nieprzetworzony	222,6	127,6	114,1	324,2	115,8	365,3
Kwiaty cięte	197,3	143,7	110,4	312,9	112,0	343,3
Mąka pszenna	153,1	151,2	122,0	282,5	119,9	334,9
Pomidory	151,8	139,3	108,6	229,6	150,9	322,8
Owoce mrożone	95,5	165,0	151,3	238,5	110,7	303,9
Ekstrakt słodowy	140,7	118,4	121,1	201,7	113,4	247,1
Pomidory w puszkach	110,6	113,8	103,3	130,0	188,0	246,3
Drób żywy	115,6	133,4	123,9	191,0	110,8	215,6
Karma dla zwierząt domowych	116,3	131,6	116,8	178,7	111,3	197,0
Przetwory spożywcze (pozostałe syropy)	120,0	115,3	122,3	169,3	112,5	191,9
Wędliny	133,2	121,2	99,5	160,6	136,5	189,8
Masło i pozostałe tłuszcze z mleka	99,4	117,1	126,0	146,7	131,4	185,2
Miód	107,1	152,2	122,3	199,3	100,4	175,4
Dekstryny i pozostałe skrobie modyfikowane	115,8	112,1	106,5	138,3	115,5	161,3
Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt	132,9	99,3	108,2	142,8	102,2	156,4

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

**Udział produktów uznanych za wrażliwe
w wartości importu rolno-spożywczego (w procentach)**

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

4. Zmiany salda handlu zagranicznego produktami objętymi analizą

Zniesienie ciał w sprzedaży do krajów UE i zastosowanie subsydiów w eksporcie niektórych produktów do krajów trzecich umożliwiło większe wykorzystanie polskich przewag komparatywnych na rynku europejskim i światowym. Konsekwencją jest wzrost eksportu większości produktów rolnych i spożywczych uznanych przed akcesją za wrażliwe.

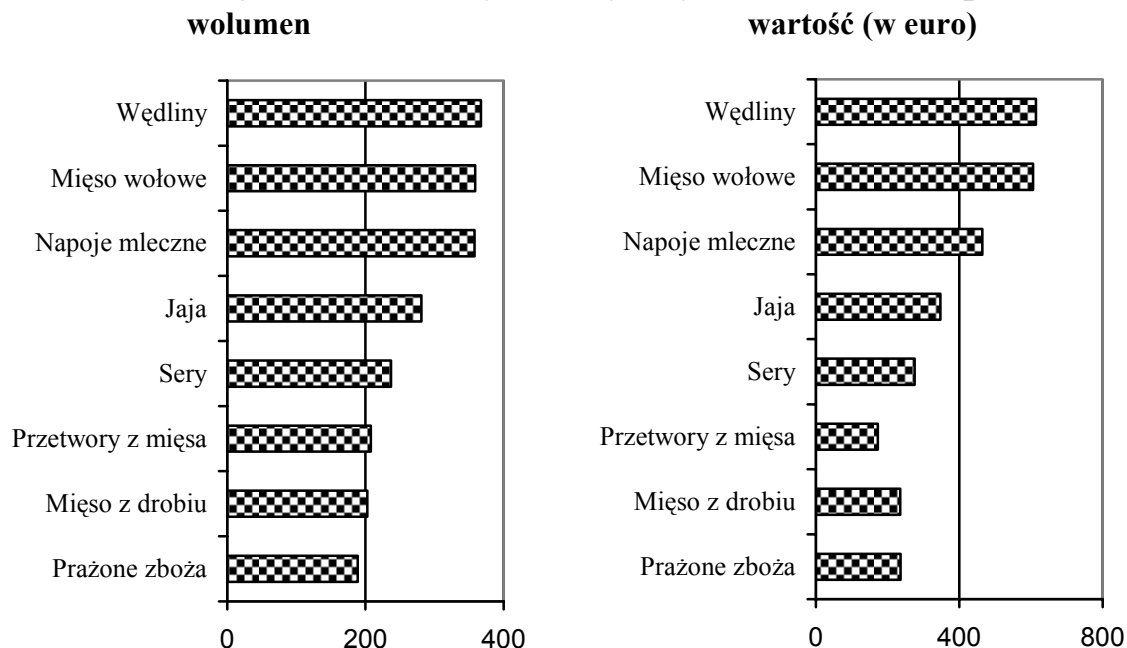
Większa dynamika eksportu niż importu powoduje systematyczny wzrost dodatniego salda obrotów handlu zagranicznego: serami, napojami mlecznymi, mięsem wołowym i drobiowym, przetworami z mięsa, jajami i ich przetworami, prażonymi zbożami, a od 2004 r. także olejem rzepakowym. Spośród tych produktów w 2007 r. najbardziej, bo ponad 10-krotnie w stosunku do bardzo niskiego poziomu z 2003 r., zwiększyła się przewaga rozmiarów eksportu nad importem (saldo ilościowe) w handlu przetworami z jaj. W takiej samej skali w stosunku do 2004 r. (w 2003 r. saldo obrotów było ujemne) zwiększyło się dodatnie saldo w obrotach olejem rzepakowym. Dynamiczny wzrost eksportu oleju rzepakowego spowodowany jest bardzo dużym i rosnącym zapotrzebowaniem na komponenty biopaliw na rynku europejskim i światowym.

Z powodu zwiększania się cen eksportowych tempo wzrostu, liczonego w euro, salda obrotów wszystkimi tymi produktami jest większe niż wyrażonego w wolumenie handlu. Największe są te różnice w handlu zagranicznym mięsem

wołowym i wędlinami. W 2007 r. w relacji do poziomu z 2003 r. „ilościowe” saldo handlu zagranicznego mięsem wołowym i wędlinami zwiększyło się niemal czterokrotnie, a „wartościowe” – sześciokrotnie.

Wykres 15

Dodatnie saldo handlu zagranicznego wybranymi produktami spożywczymi w 2007 r. w relacji do 2003 r. – systematyczny wzrost salda (w procentach)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

W latach 2004-2007 podobnie jak przed akcesją, dodatnie było saldo handlu zagranicznego (zarówno liczone w wolumenie jak i wartości obrotów) wszystkimi objętymi analizą owocami, większością warzyw, produktami pierwotnego przetwórstwa produktów ogrodniczych a także skrobią i mąką ziemniaczaną, masłem i mlekiem zagęszczonym, margarynami, bydłem, trzodą chlewną, owcami i cukrem buraczanym. Dodatkowo salda w obrotach tymi produktami zmieniają się w poszczególnych latach w zależności od podaży i cen na rynku krajowym. Dotyczy to przede wszystkim produktów ogrodniczych i większości produktów pierwotnego ich przetwórstwa, ale też w dużym stopniu mleka zagęszczonego, mąki ziemniaczanej oraz trzody chlewnej.

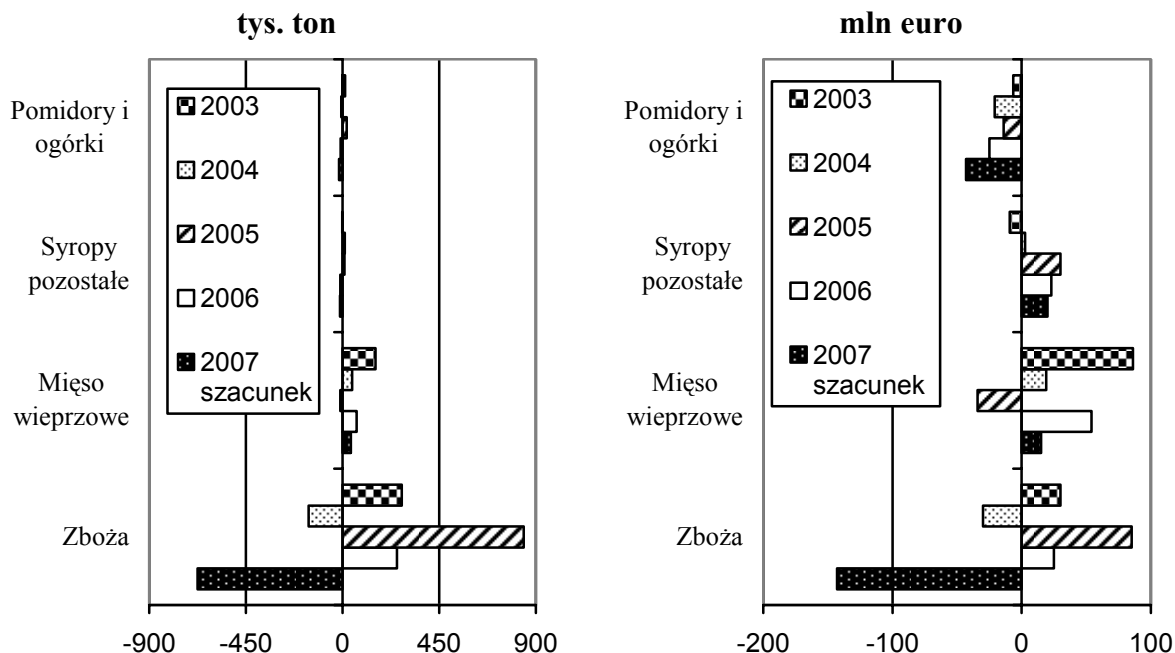
Spośród tych produktów, w 2007 r. wyższa niż w 2003 r. była przewaga rozmiarów i wartości eksportu nad importem w zagranicznym handlu: owocami mrożonymi, masłem, trzodą chlewną i margarynami, a obniżyło się dodatkowo saldo handlu skrobią i mąką ziemniaczaną. Od 2004 r. stale dodatnie, o dużej zmienności w poszczególnych latach, jest saldo handlu nasionami rzepaku oraz płyn-

nym mlekiem. W 2003 r. saldo handlu obu tymi produktami (zarówno liczone w wielkości jak i wartości obrotów) było ujemne.

Głęboka zmienność zbiorów w kraju decyduje o bardzo silnych wahaniach eksportu i importu oraz salda handlu zagranicznego zbożami – głównie dominującymi w polskim przywozie – pszenicą i jęczmieniem. W 2004 i 2007 r. saldo w obrotach ziarnem zbóż (zarówno „ilościowe” jak i „wartościowe”), było ujemne, a najgłębsze było ono w handlu pszenicą. Większy wzrost importu niż eksportu wpłynął na wystąpienie w 2005 r. ujemnego salda w obrotach mięsem wieprzowym. W 2005 r. wyższe były rozmiary eksportu niż importu pomidorów, wobec przewagi wielkości importu nad eksportem w pozostałych latach obecności Polski w UE. W 2007 r. z dodatniego w ujemne przekształciło się ilościowe saldo w obrotach handlu zagranicznego ogórkami. Z powodu wyższych cen w imporcie niż w eksporcie liczone w euro saldo w handlu pomidorami i ogórkami jest stale ujemne. W 2006 i 2007 r. wyższe były rozmiary importu niż eksportu syropów pozostałych (kod CN 210690). Z powodu wysokich cen w eksporcie „wartościowe” saldo w obrotach handlu zagranicznego tą grupą towarową we wszystkich latach obecności Polski w UE było dodatnie.

Wykres 16

Produkty, w obrotach którymi zmienia się wielkość i kierunek salda handlu zagranicznego

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

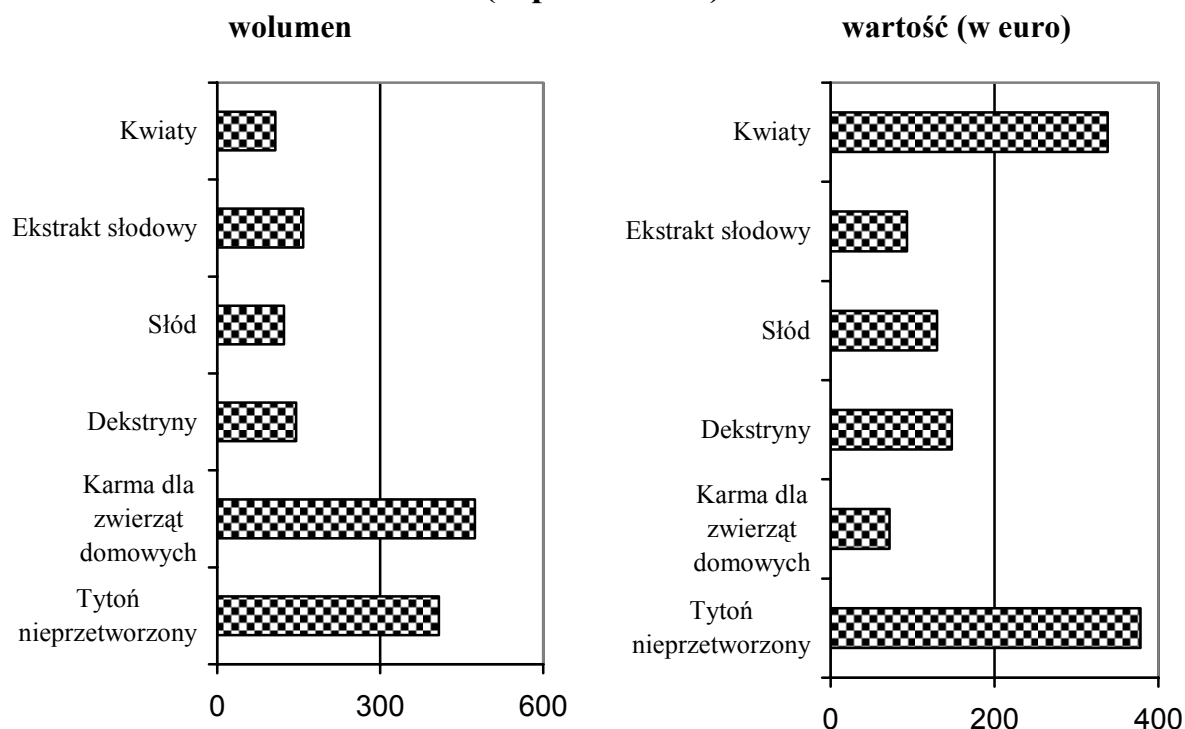
Szybszy wzrost importu niż eksportu decyduje o systematycznym pogłębianiu się ujemnego (wyrażonego w wolumenie i wartości obrotów) salda obrotów handlu zagranicznego: syropami cukrowymi, tytoniem, karmą dla zwierząt

domowych i ekstraktem słodowym. Rosnący import, przy stabilnym eksporcie powoduje też stałe zwiększanie się przewagi rozmiarów zagranicznej sprzedaży nad przywozem: mąki pszennej, dekstryn, słodu, drobiu żywego, koncentratu pomidorowego i skrobi kukurydzianej. Spośród pozostałych produktów w największym stopniu pogłębiło się w tych latach ujemne „ilościowe” saldo obrotów karmą dla zwierząt domowych (niemal pięciokrotnie) i tytoniu (czterokrotnie). Ujemne saldo liczone w euro najbardziej zwiększyło się w obrotach tytoniem (czterokrotnie).

Przy niewielkich zmianach zarówno rozmiarów eksportu jak i importu, w miarę stabilne w latach 2004-2007 było ujemne saldo w handlu: miodem, kwiatami i kaszami zbożowymi. Nie zmienia się też znacznie ujemne saldo w handlu nasionami roślin pastewnych (tempo wzrostu eksportu jest zbliżone do tempa wzrostu importu) oraz otrąb zbożowych. W tej grupie produktów z powodu wzrostu średnich cen importowych, zwiększa się wyrażone w euro ujemne saldo w handlu miodem i kwiatami (w handlu kwiatami w 2007 r. było ono trzykrotnie wyższe niż w 2003 r.).

Wykres 17

Ujemne saldo handlu zagranicznego wybranymi produktami spożywczymi w 2007 r. w relacji do 2003 r. – systematyczne pogłębianie się ujemnego salda (w procentach)

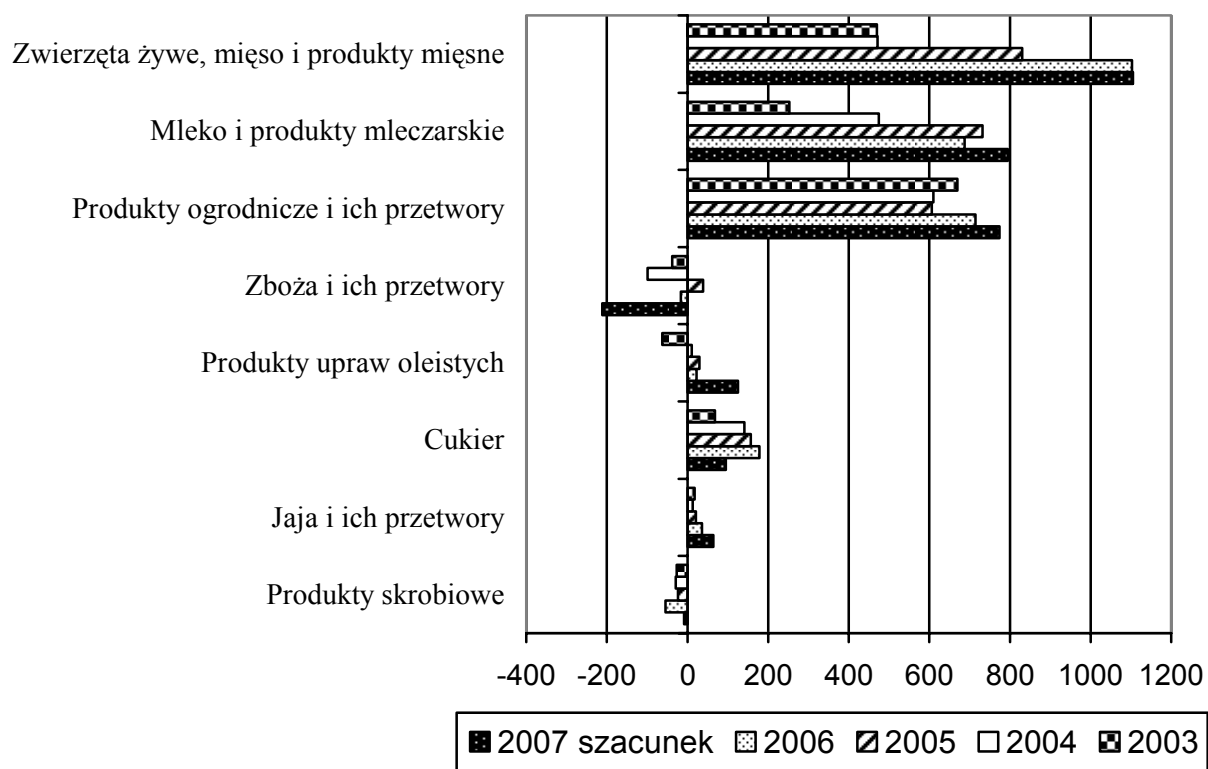

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Po akcesji do UE najbardziej dynamicznie i stale zwiększa się liczone w euro dodatnie saldo handlu zagranicznego mięsem i jego przetworami, mlekiem i jego przetworami oraz jajami i ich przetworami (wzrost w 2007 r. w relacji do 2003 r. odpowiednio dwu-, trzy- i czterokrotny). W pierwszych dwu latach po akcesji niższe niż w 2003 r. było dodatnie saldo handlu produktami ogrodnictwa i ich przetworami. W latach 2006 i 2007 saldo w obrotach tą grupą produktów zwiększyło się w następstwie wysokich cen eksportowych i w 2007 r. było wyższe niż w ostatnim roku przed akcesją do UE o 15%. Od 2004 r. stale zwiększa się saldo w handlu produktami upraw oleistych. Zmienia się w poszczególnych latach ujemne saldo handlu zagranicznego produktami skrobiowymi. Saldo obrotów zbożami i ich przetworami dodatnie było jedynie w 2005 r.

Wykres 18

Salda obrotów handlu zagranicznego poszczególnymi grupami produktów rolnych i spożywczych (w mln euro)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Globalny import produktów rolnych i spożywczych uznanych przed akcesją do UE za wrażliwe wzrastał w latach 2003-2006 znacznie wolniej niż eksport, stąd zwiększało się dodatnie saldo w obrotach handlu zagranicznego tymi produktami. W 2007 r. saldo to wyniosło 2,8 mld euro i było nieznacznie niższe niż w roku poprzednim, lecz niemal dwukrotnie wyższe niż w 2003 r.

Tabela 5

**Saldo handlu zagranicznego wybranymi produktami rolnymi
i spożywczymi (w tys. ton)**

Produkty	2003	2004	2005	2006	I-IX 2006	I-IX 2007
Owoce świeże	417,8	529,6	458,5	453,7	330,3	379,3
Cukier (buraczany)	351,1	385,2	608,9	632,5	609,6	226,3
Warzywa mrożone	278,6	316,8	315,5	291,1	208,5	190,5
Zboża	275,6	-157,9	842,5	253,5	109,2	-1251,9
Warzywa świeże	229,8	185,2	312,2	132,3	112,1	35,7
Sok jabłkowy	229,9	212,2	186,9	223,2	126,3	111,2
Owoce mrożone	203,1	227,6	245,0	217,6	125,1	192,0
Mięso wieprzowe	153,0	44,8	-9,9	65,9	39,0	4,2
Mleko zagęszczone	99,3	123,1	144,3	101,9	80,9	62,6
Mięso z drobiu	80,4	30,5	105,0	130,6	83,9	109,2
Bydło żywe	66,1	78,0	72,5	55,5	47,2	34,3
Sery	46,3	72,7	89,7	101,9	73,2	78,7
Skrobia ziemniaczana	46,1	59,0	52,7	32,4	18,7	6,3
Mięso wołowe	43,8	65,3	113,8	156,8	118,6	117,3
Jaja	25,7	23,5	39,7	48,7	35,0	57,1
Przetwory z mięsa	24,1	31,5	35,4	45,8	33,5	38,2
Napoje mleczne	18,9	41,8	72,9	76,5	56,7	46,4
Przetwory spożywcze otrzymywane przez spęczniecie zbóż	17,7	19,4	24,1	29,7	21,7	27,0
Margaryny i jadalne mieszaniny z tłuszczów	14,8	7,2	13,0	14,9	10,0	20,9
Mączka, płatki i granulki ziemniaczane	9,2	9,3	9,0	5,2	3,4	1,7
Wędliny	6,2	9,3	14,5	20,7	15,2	15,3
Warzywa suszone	4,8	6,4	5,0	8,0	5,3	0,2
Masło i pozostałe tłuszcze z mleka	3,8	23,5	33,2	19,4	16,5	21,5
Syropy cukrowe	2,7	-30,1	-65,4	-87,5	-54,7	-93,1
Trzoda chlewna	2,7	1,0	3,5	45,9	34,8	20,3
Owce	2,6	2,1	2,6	2,1	1,7	1,9
Przetwory z jaj	0,3	1,0	1,3	1,8	1,1	3,8
Drób żywy	0,2	-1,3	-9,8	-15,6	-12,5	-20,3
Szyszki chmielowe	-0,0	1,1	0,4	0,5	0,1	-0,0
Mąka pszenna	-1,0	-13,0	-21,8	-27,1	-17,5	-23,0
Syropy cukrowe	-1,0	10,8	9,4	-11,0	-4,8	-7,1
Nasiona roślin pastewnych	-2,1	-3,9	-4,7	-1,9	-2,3	-4,5
Pomidory w puszkach	-2,7	-3,1	-3,4	-3,1	-2,0	-4,1
Skrobia kukurydziana	-2,9	-11,6	-25,9	-37,4	-26,5	-24,7
Olej rzepakowy	-3,1	14,5	95,7	177,0	135,0	182,3
Miód naturalny	-4,1	-2,8	-4,9	-5,3	-3,2	-1,8
Mleko płynne	-6,0	49,2	199,1	212,1	172,6	93,7
Kwiaty cięte	-8,3	-11,3	-7,4	-7,9	-5,6	-6,2
Mąka żytnia	-9,1	-9,5	-2,3	-0,3	-0,0	-0,4
Nasiona rzepaku	-10,0	282,5	151,0	27,1	44,1	299,4
Tytoń nieprzetworzony	-13,2	-36,3	-45,8	-53,0	-37,0	-36,5
Koncentrat pomidorowy	-15,5	-21,6	-33,2	-27,7	-19,5	-29,2
Ekstrakt słodowy	-19,3	-19,5	-20,8	-22,8	-16,8	-24,0
Karma dla zwierząt domowych	-19,4	-9,8	-44,2	-63,1	-47,6	-82,9
Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt	-24,5	-27,7	-20,5	-16,1	-12,8	-1,9
Kasze i granulki zbożowe	-30,2	-32,6	-36,6	-26,3	-19,1	-26,7
Dekstryny i skrobie modyfikowane	-43,6	-50,3	-61,5	-64,2	-47,2	-45,6
Słód	-160,1	-146,1	-165,0	-191,1	-147,8	-153,4
Otręby i śruty zbożowe	-162,2	-169,5	-121,4	-97,5	-69,7	-78,5

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

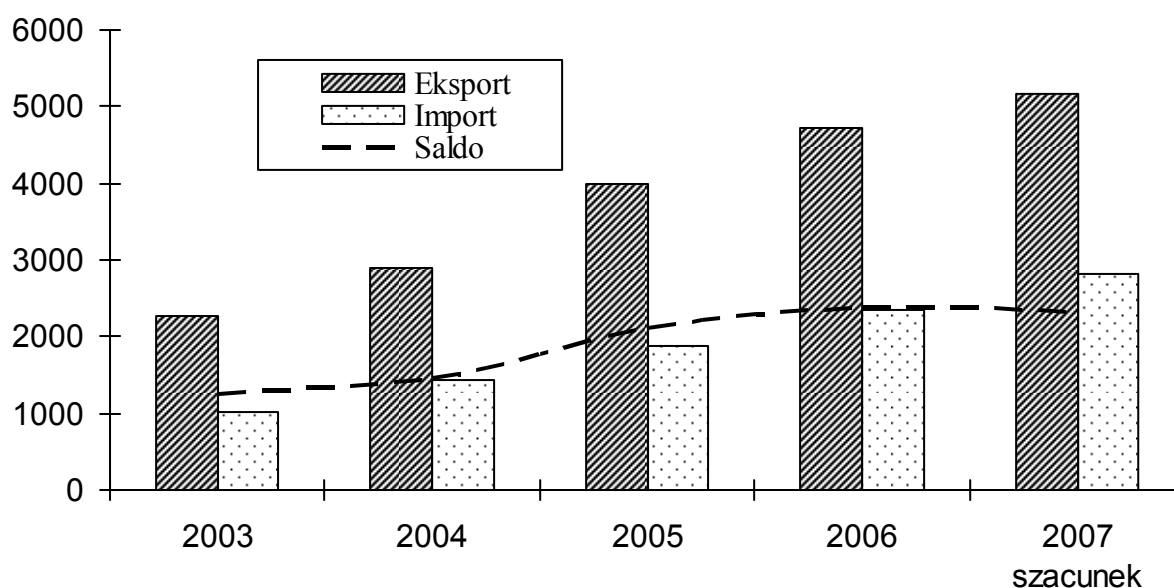
Tabela 6

**Saldo handlu zagranicznego wybranymi produktami rolnymi
i spożywczymi (w mln euro)**

Produkty	2003	2004	2005	2006	I-IX 2006	I-IX 2007
Owoce mrożone	238,5	198,5	183,6	231,4	174,4	199,5
Mięso z drobiu	196,5	177,1	317,9	368,6	236,4	313,1
Sok jabłkowy	169,7	155,7	169,4	229,9	135,8	126,2
Mleko zagęszczane	132,4	197,1	260,5	199,3	153,4	200,0
Warzywa mrożone	127,1	132,5	130,5	138,5	92,9	93,9
Owoce świeże	111,8	132,6	112,8	129,3	101,5	128,3
Sery	99,1	163,4	227,8	260,9	187,8	203,9
Bydło żywe	95,9	144,9	179,1	190,2	157,6	103,7
Mięso wieprzowe	86,1	18,9	-33,6	54,3	25,1	-16,0
Przetwory z mięsa	80,5	101,3	90,2	119,2	87,8	107,9
Cukier (buraczany)	67,9	141,0	157,4	179,3	171,6	81,0
Mięso wołowe	62,4	119,8	258,6	370,3	281,8	280,7
Zboża	29,7	-30,3	85,0	25,2	10,4	-162,3
Warzywa świeże	28,3	13,7	29,2	1,6	4,1	-12,9
Przetwory spożywcze otrzymywane przez spęczniecie zbóż	28,1	35,6	45,5	53,9	39,4	50,3
Jaja	17,2	11,4	20,7	35,3	23,5	47,0
Napoje mleczne	16,6	34,4	66,0	77,3	57,6	53,2
Skrobia ziemniaczana	12,7	18,9	13,7	7,0	3,9	2,8
Margaryny i jadalne mieszaniny z tłuszczów	10,4	5,6	8,8	12,0	8,6	18,2
Masło i pozostałe tłuszcze z mleka	9,9	57,1	74,9	31,0	27,7	54,4
Warzywa suszone	7,4	11,4	9,8	14,0	9,0	4,6
Wędliny	7,3	16,5	24,5	38,2	27,9	30,6
Mączka, płatki i granulki ziemniaczane	6,9	6,4	7,1	6,6	4,3	1,8
Owce	4,9	4,4	5,6	5,3	4,2	3,8
Trzoda chlewna	2,0	-4,4	-1,3	56,4	40,6	24,2
Przetwory z jaj	0,6	1,8	0,4	1,4	0,9	4,4
Mąka żytnia	-0,0	-0,1	-0,6	-0,3	-0,2	-0,1
Skrobia kukurydziana	-1,1	-4,1	-8,1	-12,4	-8,7	-10,3
Szyszki chmielowe	-1,2	2,1	0,3	1,2	-0,1	-1,4
Mąka pszenna	-1,3	-3,4	-4,6	-6,7	-4,5	-6,1
Pomidory w puszkach	-1,8	-1,8	-1,5	-1,4	-0,8	-2,4
Olej rzepakowy	-1,9	7,9	52,6	114,3	84,1	115,4
Miód naturalny	-2,9	-1,8	-6,2	-7,1	-4,3	-4,1
Nasiona rzepaku	-4,1	58,3	27,7	2,3	5,5	65,7
Mleko płynne	-4,7	23,6	102,3	118,9	85,8	86,3
Kasze i granulki zbożowe	-5,6	-8,0	-7,1	-5,4	-3,8	-6,6
Syropy cukrowe	-6,7	-19,4	-30,3	-42,7	-28,3	-41,7
Pozostałe syropy	-9,2	2,6	29,9	23,1	20,3	28,0
Otręby i śruty zbożowe	-11,1	-13,5	-9,1	-7,7	-5,2	-8,7
Koncentrat pomidorowy	-11,9	-13,3	-18,0	-15,0	-10,6	-16,6
Kwiaty cięte	-13,4	-25,1	-35,0	-40,8	-32,0	-32,5
Drób domowy żywy	-17,2	-17,8	-22,2	-28,3	-21,4	-24,6
Karma dla zwierząt domowych	-19,5	-0,5	1,5	-1,6	1,9	-13,2
Dekstryny i skrobie modyfikowane	-23,0	-26,2	-29,0	-29,3	-21,2	-24,7
Ekstrakt słodowy	-27,3	-41,2	-28,9	-28,4	-22,4	-20,8
Nasiona roślin pastewnych	-35,9	-34,0	-46,8	-43,6	-36,5	-33,5
Tytoń nieprzetworzony	-41,4	-102,8	-125,7	-147,9	-105,3	-110,9
Słód	-43,4	-38,7	-42,0	-46,6	-35,5	-45,5
Jelita, pecherze i żołądki zwierząt	-44,6	-82,7	-68,3	-66,5	-53,1	-54,1

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Polski handel zagraniczny produktami rolnymi i spożywczymi uznanymi za wrażliwe (w mln euro)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

5. Znaczenie importu w produkcji i podaży artykułów objętych analizą

Po akcesji zwiększył się udział importowanych artykułów w wolumenie produkcji i podaży większości produktów objętych analizą. Udział ten pozostał jednak bardzo niski na rynku: jaj, mąki pszennej i żytniej, mięsa wołowego, oleju rzepakowego, nasion rzepaku, masła, napojów mlecznych, serów, cukru, przetworów z mięsa, ale też większości owoców i warzyw. We wszystkich latach obecności Polski w UE, udział importu w produkcji i podaży tych artykułów nie przekraczał 5%. Udział importu w pogłowie zwierząt żywych wahał się w latach 2004-2007 wokół 2-3%. W 2007 r., zwiększył się udział importu w zbiorach zbóż (głównie pszenicy) oraz owoców (przede wszystkim jabłek). Wzrost znaczenia importu w produkcji wynikał z niskiej podaży tych produktów ze zbiorów krajowych. Wyższe zapotrzebowanie na rynku krajowym zadecydowało też o zwiększeniu w 2007 r. do 11%, w porównaniu z 4-6% w latach 2003-2006, udziału importu w produkcji mleka zagęszczonego.

W latach 2004-2007 udział importu w produkcji i podaży mięsa wieprzowego i mięsa z drobiu wahał się wokół 5-10%. Znacznie bardziej zmieniają się wskaźniki udziału importu w produkcji i podaży skrobi ziemniaczanej i zagęszczonego soku jabłkowego. W 2006 r. importowana skrobia ziemniaczana stanowiła 11% produkcji krajowej, a koncentrat soku jabłkowego – 18%, wobec odpowiednio 26 i 7% w roku poprzednim. Zmienny udział importu w produkcji i podaży tych artykułów wynika z wahań produkcji surowca do przerobu

w kraju. Przed akcesją udział importu w produkcji i podaży mięsa wieprzowego i drobiowego, skrobi ziemniaczanej i soku jabłkowego nie przekraczał 1-2%.

Po akcesji do UE systematycznie zwiększa się udział importu w produkcji i podaży:

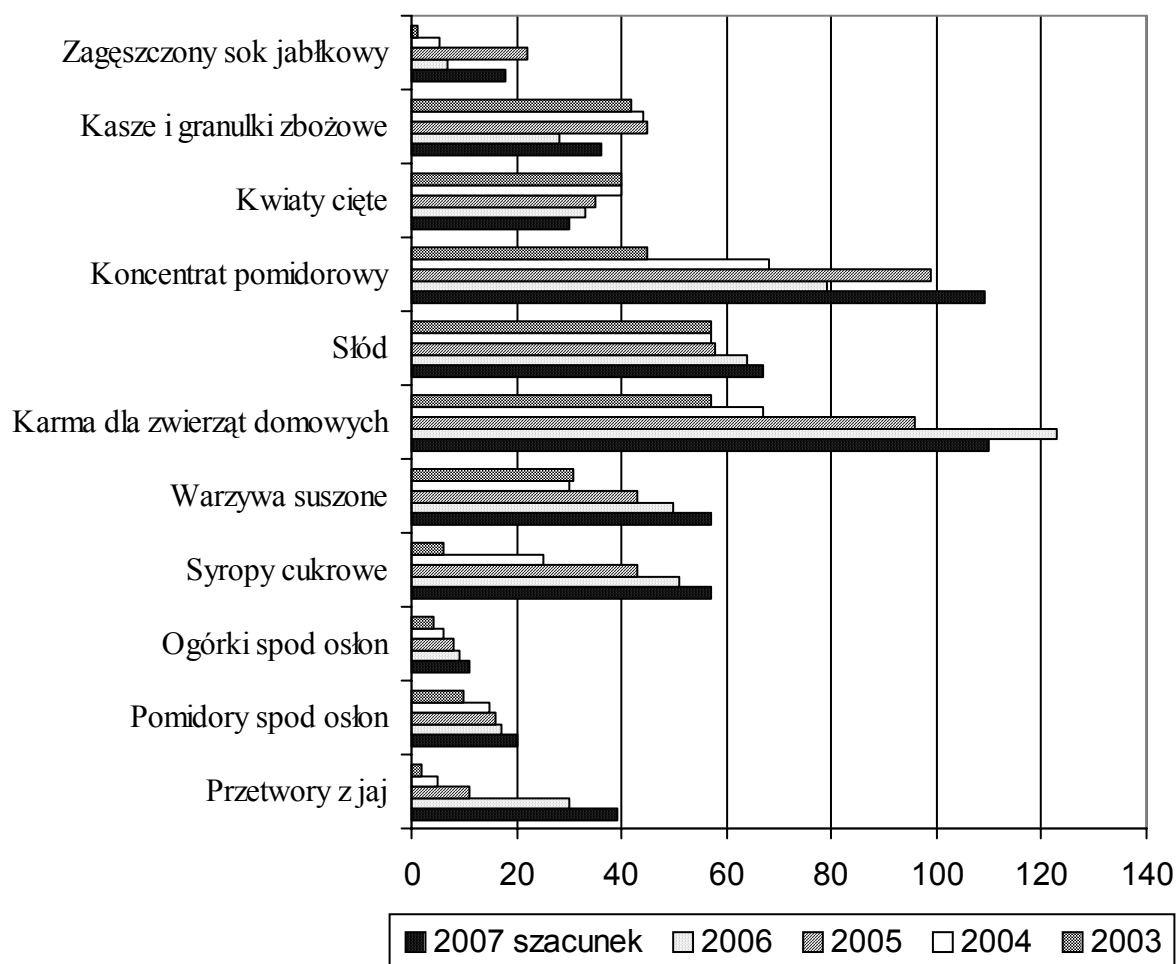
- *margaryn* – udział importu (głównie surowców) w produkcji wzrósł w 2007 r. w relacji do 2003 r. o 7 punktów procentowych do 8%;
- *przetworów otrzymywanych przez spęcznienie i prażenie zbóż* – wzrost udziału importu w produkcji w tych latach z 2,5 do 11%, a w podaży z 4 do 15%;
- *warzyw mrożonych i owoców mrożonych* – w 2007 r. import stanowił 8% produkcji mrożonych warzyw i 11% produkcji mrożonych owoców, wobec odpowiednio 3 i 5% w 2003 r. W łącznej krajowej podaży mrożonek udział wolumenu importu zwiększył się w tych latach z 14 do 25%;
- *ogórków i pomidorów* – udział importu w produkcji pomidorów zwiększył się w 2007 r. w relacji do 2003 r. o 10 p.p. do 20%, a w produkcji ogórków o 7 p.p. do 11%. W podobnej skali wzrósł udział importowanych ogórków i pomidorów w ich podaży krajowej;
- *przetworów z jaj* – importowane przetwory stanowiły w 2003 r. ok. 2% produkcji i podaży w kraju, a w 2007 r. niemal 40%;
- *syropów cukrowych* – udział importu w produkcji zwiększył się w 2007 r. w relacji do 2003 r. aż o 50 p.p. do 57%, a w podaży na rynku krajowym – z 6 do 40%;
- *warzyw suszonych* – wzrost udziału w produkcji w tych latach z 31 do 57%, a w podaży z 37 do 67%;
- *koncentratu pomidorowego* – zwiększenie znaczenia przywozu w produkcji z 45 do 109%, a w podaży rynkowej z 31 do 53%;
- *dekstryn* – import przekraczał w 2007 r. produkcję krajową niemal siedmiokrotnie, a w 2003 r. – trzykrotnie. W 2007 r. importowane dekstryny stanowiły ok. 95% podaży krajowej, wobec 77% w 2003 r.;
- *słodu* – udział importu w produkcji wzrósł w tych latach o 10 p.p. do 67%, a w podaży krajowej utrzymał się on na poziomie ok. 40%;
- *karmy dla zwierząt domowych* – importowana karma (głównie będąca surowcem dla zakładów przetwórczych) stanowiła w 2007 r. ok. 110% produkcji krajowej, wobec 57% w 2003 r.

Nie zmieniły się znacznie relacje importu oraz krajowej produkcji i podaży: tytoniu nieprzetworzonego (tak jak przed akcesją import w 2007 r. stanowił ok. 150% produkcji krajowej) oraz otrąb i śrut zbożowych (udział importu w produkcji wahał się w latach 2003-2007 wokół 15-20%). W latach 2006 i 2007 obniżył się w relacji do poziomu z trzech poprzednich lat udział importu w produkcji kwiatów oraz kasz i granulek zbożowych (w 2007 r. udział ten wynosił odpo-

wiednio 30 i 36%). Wzrosła przewaga importu nad produkcją skrobi kukurydzianej (produkcja skrobi kukurydzianej jest w Polsce minimalna).

Wykres 20

Udział importu w wolumenie produkcji wybranych produktów rolnych i spożywczych (w procentach)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC i GUS.

Spośród artykułów, w produkcji których udział importu systematycznie się zwiększa, dynamicznie rośnie po akcesji produkcja karmy dla zwierząt domowych, syropów cukrowych i produktów uzyskiwanych przez spęcznie zbóż. Zdynamizowanie produkcji wszystkich tych artykułów (ale także ich eksportu) możliwe było w bardzo dużym stopniu poprzez większe zasilanie zakładów przetwórczych dostawami z importu. Importowane są produkty o niższym stopniu przetworzenia, a produkowane i eksportowane artykuły wyżej przetworzone. Po akcesji stale wzrasta produkcja owoców i warzyw mrożonych oraz zbiory wytwarzanych pod osłonami pomidorów i ogórków. Importowane pomidory i ogórki pozwalają na pokrycie rosnącego popytu w okresie niskiej podaży z produkcji krajowej.

Tabela 7

**Udział importu w wolumenie produkcji wybranych artykułów
rolnych i spożywczych (w procentach)**

Produkty	2003	2004	2005	2006	2007 szacunek
Skrobia ziemniaczana	0,0	1,2	5,5	25,8	11,0
Jaja	0,2	1,0	2,1	1,7	1,5
Napoje mleczne	0,3	0,4	0,8	2,1	4,5
Mąka pszenna	0,5	0,9	1,5	1,5	1,5
Sok jabłkowy zagęszczony	0,9	5,2	21,6	6,7	18,0
Wołowina	0,9	1,4	0,6	1,1	1,5
Sery	0,9	1,0	1,8	2,1	3,0
Margaryny i jadalne mieszaniny z tłuszczów	1,2	3,5	6,1	6,9	7,5
Olej rzepakowy	1,2	4,8	3,4	1,4	1,3
Owoce świeże	1,4	1,0	0,3	0,5	7,0
Zboża	1,4	1,6	1,3	4,0	8,5
Pszenica	4,7	2,2	2,5	8,0	15,5
Nasiona rzepaku	2,1	0,1	2,7	7,5	2,5
Mięso wieprzowe	2,3	5,2	8,6	7,6	8,5
Przetwory z jaj	2,3	5,0	11,3	29,8	39,0
Mięso z drobiu	2,4	9,2	6,8	6,7	5,5
Przetwory spożywcze otrzymywane przez spęcznie zbóż	2,5	3,9	9,1	10,5	10,5
Masło	2,8	1,9	1,0	1,2	1,5
Warzywa świeże	3,2	4,5	3,4	4,5	4,5
Pomidory	9,8	15,1	15,8	16,8	20,0
Ogórki	3,8	6,1	7,7	8,7	11,0
Warzywa mrożone	3,3	2,3	6,1	7,2	8,0
Mąka żytnia	3,5	3,8	1,5	1,9	1,5
Cukier (biały)	3,8	2,1	2,4	6,2	2,5
Owoce mrożone	5,1	4,2	7,1	7,3	10,5
Mleko zagęszczone	5,6	4,3	5,8	5,7	11,5
Syropy cukrowe	5,9	25,4	43,2	51,1	57,0
Otręby i śruty zbożowe	18,5	20,4	14,7	18,8	18,0
Warzywa suszone	31,0	29,7	43,3	49,7	57,1
Kwiaty cięte	40,0	40,0	35,0	33,0	30,0
Kasze i granulki zbożowe	41,8	44,1	44,9	27,5	36,0
Koncentrat pomidorowy	44,6	68,1	99,4	78,6	109,0
Karma dla zwierząt domowych	56,9	67,3	96,2	123,0	110,0
Słód	57,3	56,6	58,1	63,9	67,0
Dekstryny i skrobie modyfikowane	279,3	418,8	575,4	611,7	690,0

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF, CAAC oraz GUS (produkcja artykułów rolnych i spożywczych).

Tendencji wzrostowych nie wykazuje produkcja przetworów z jaj, warzyw suszonych, koncentratu pomidorowego, słodu i margaryn, a zmniejsza się produkcja dekstryn i modyfikowanych skrobi. Stabilna produkcja koncentratu pomi-

dorowego w dużym stopniu wynika z dostosowania jej poziomu do unijnych progów wsparcia. Zwiększający się import, konkurencyjnych cenowo produktów, ma natomiast istotny wpływ na brak tendencji wzrostowej produkcji warzyw suszonych (głównie marchwi i mieszanek), słoðu oraz spadek produkcji dekstryn. Spośród tych produktów – wzrasta popyt rynku wewnętrznego na dekstryny i słoð, a nie rośnie zapotrzebowanie na warzywa suszone. Stabilizacja produkcji margaryn to wyłącznie skutek braku zmian popytu na rynku krajowym. Rosnący import margaryn przyczynił się do zdynamizowania ich eksportu.

Po akcesji utrzymała się tendencja wzrostowa produkcji większości pozostałych artykułów uznanych za wrażliwe. Import, tak jak przed akcesją do UE, stanowi uzupełnienie produkcji krajowej w latach niższego jej poziomu. Dotyczy to przede wszystkim produktów rolnych oraz artykułów pierwotnego ich przetwórstwa.

6. Zmiany w geografii importu analizowanych produktów

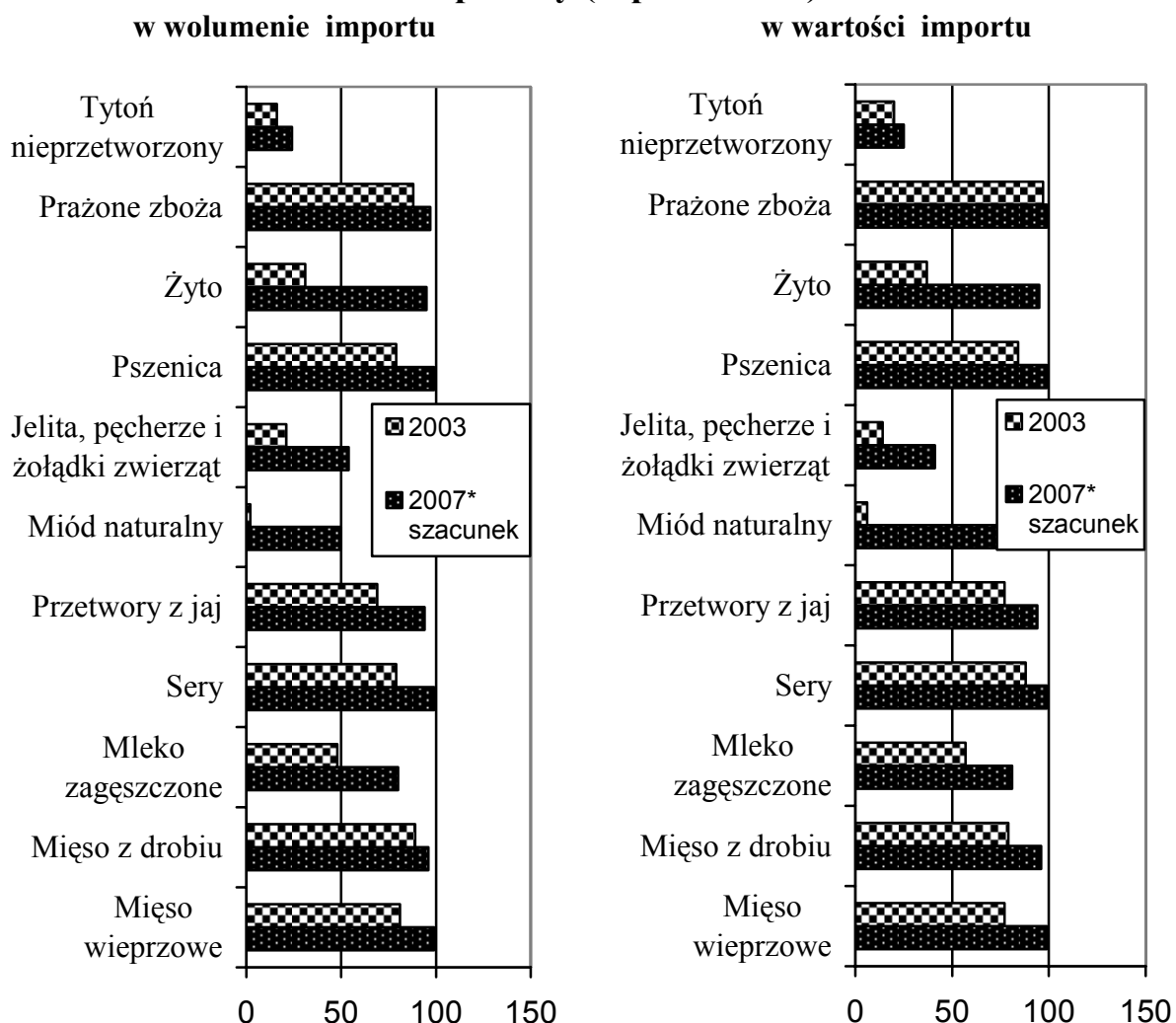
Szeroki zakres ulg celnych we wzajemnych obrotach zadecydował o dominującym udziale przywozu z UE w polskim imporcie bardzo wielu grup produktów rolnych i spożywczych jeszcze przed przystąpieniem Polski do Wspólnoty. W krajach UE realizowany był i jest obecnie, cały (lub niemal cały) przywóz: żywych zwierząt, mięsa wołowego, mleka płynnego, napojów mlecznych, jaj, kwiatów, większości owoców i warzyw, ziarna jęczmienia, wszystkich produktów skrobiowych, szyszek chmielowych i ekstraktu z chmielu, karmy dla zwierząt domowych czy pomidorów w puszkach.

Już w pierwszym roku obecności Polski we Wspólnocie z krajów UE pochodził niemal cały przywóz do naszego kraju: wszystkich gatunków zbóż, mięsa wieprzowego, serów oraz produktów uzyskiwanych przez spęcznie zbóż. W 2004 r. znacząco zwiększył się także, w relacji do roku poprzedniego, udział dostaw z UE w polskim imporcie:

- *mleka zagęszczonego* – w 2004 r. dostawy z UE stanowiły 70% ogólnego wolumenu importu tego produktu i 77% wartości przywozu, wobec odpowiednio 48 i 57% w roku poprzednim,
- *przetworów z jaj* – zwiększenie udziału przywozu ze Wspólnoty w wolumenie importu z 69 do 87%, a w wartości przywozu z 77 do 84%,
- *mąki żytniej* – wzrost znaczenia dostaw z UE w wolumenie przywozu o 9 p.p. do 82%, a w wartości przywozu o 24 p.p. do 94%.

W 2007 r. pochodzące z krajów Wspólnoty przetwory z jaj i mąka żytnia stanowiły ponad 95% globalnego wolumenu i wartości przywozu tych produktów. Udział ten w imporcie mleka zagęszczonego wyniósł ok. 80%.

**Udział dostaw z UE w imporcie wybranych produktów rolnych
i spożywczych w 2003 i 2007 r. – największy wzrost udziału przywozu
ze Wspólnoty (w procentach)**

* UE-27

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Dynamicznie zwiększało się w latach 2004-2007 znaczenie dostaw z UE w polskim przywozie miodu naturalnego, produktów ubocznych w produkcji mięsa oraz tytoniu nieprzetworzonego. W 2003 r. dostawy z UE stanowiły zaledwie 2% wolumenu importu miodu, 21% importu jelit, pęcherzy i żołądków zwierząt i 16% przywozu tytoniu. W 2007 r. wskaźniki te wyniosły odpowiednio: 50, 54 i 23%. W wartości przywozu miodu dostawy z UE stanowiły w tym roku 75%, tytoniu 25% (ceny tych produktów w imporcie z UE są wyższe niż w przywozie z krajów trzecich), a produktów ubocznych w produkcji mięsa – 40% (średnie ceny w przywozie z UE są niższe niż w imporcie zewnętrznym).

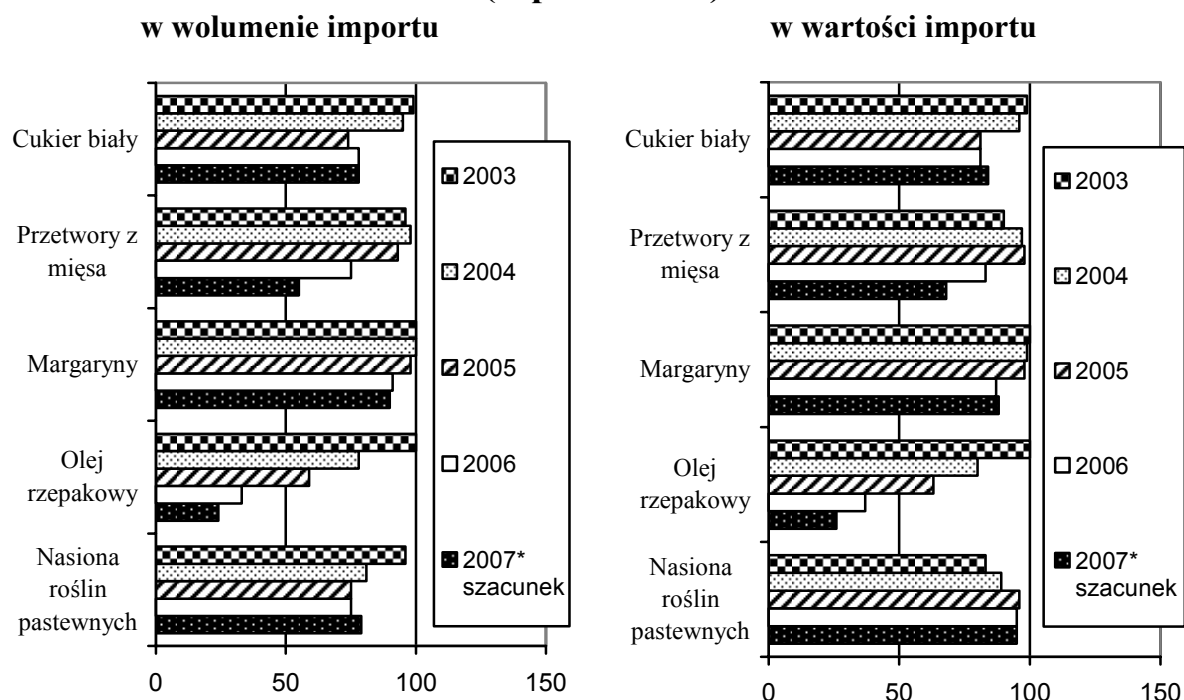
Do nielicznej grupy produktów, w imporcie których znaczenie dostaw z UE obniża się należą:

- *olej rzepakowy* – udział importu z krajów rozszerzonej UE w globalnym wolumenie przywozu obniżył się z niemal 100% w 2003 r. do 33% w 2006 r. i 24% w 2007 r. W wartości przywozu udział ten wyniósł w 2006 r. ok. 37%, a w 2007 r. – 26%. W imporcie zwiększa się przede wszystkim znaczenie dostaw z Ukrainy;
- *przetwory z mięsa* – spadek udziału dostaw z UE z 96% w 2003 r. do 75% w 2006 r. i 55% w 2007 r. W wartości importu przywóz z krajów rozszerzonej Wspólnoty obniżył się z 90% w 2003 r. do 68% w 2007 r.;
- *cukier biały* – w 2003 r. import z UE stanowił 99% ogólnego wolumenu i wartości przywozu tego produktu, a w 2007 r. – odpowiednio 78 i 84%;
- *margaryny* – udział dostaw z UE w wolumenie importu zmniejszył się ze 100% w 2003 r. do 90% w 2007 r., a w wartości przywozu z 99 do 88%;
- *nasiona roślin pastewnych* – w 2007 r. w relacji do 2003 r. znaczenie dostaw ze Wspólnoty obniżyło się o 16 p.p. do 80%. W wartości importu udział ten jednak, z powodu wysokich średnich cen nasion sprowadzanych z UE wzrósł z 83 do 95%.

Zmienia się w poszczególnych latach w zależności od cen na rynku europejskim światowym geograficzna struktura importu: masła, większości owoców, oleju sojowego i słonecznikowego, koncentratu pomidorowego, otrąb zbożowych, ale też owoców i warzyw mrożonych, warzyw suszonych, nasion rzepaku i zagęszczonego soku jabłkowego. W imporcie owoców mrożonych, warzyw suszonych i oleju słonecznikowego dominują dostawy zewnętrzne, a pozostałych produktów – artykuły sprowadzane z UE. Nasiona rzepaku w 2003 i 2007 r. importowane były w ponad 90% z krajów Wspólnoty, a w pozostałych latach przede wszystkim z krajów trzecich – głównie z Ukrainy.

Wykres 22

**Udział dostaw z UE w imporcie wybranych produktów rolnych
i spożywczych w 2003 r. i w 2007 r. – spadek udziału przywozu z UE
(w procentach)**

* UE-27

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Tabela 8

**Udział dostaw z UE w imporcie wybranych produktów rolnych
i spożywczych – udział zmieniający się (w procentach)**

Produkty	W wolumenie przywozu					W wartości przywozu				
	2003	2004	2005	2006	2007* szacunek	2003	2004	2005	2006	2007* szacunek
Otręby zbożowe	99,6	94,7	88,7	88,3	95,6	99,4	88,0	74,3	74,8	93,6
Nasiona rzepaku	98,8	25,1	43,2	29,8	90,3	99,2	82,3	57,1	45,4	93,6
Olej sojowy	87,7	83,5	94,2	76,9	87,3	87,2	82,9	93,7	77,3	89,0
Warzywa mrożone	81,0	73,9	88,7	88,3	84,0	85,2	77,7	84,1	84,5	84,0
Masło	78,0	50,4	68,5	87,7	93,5	82,4	63,4	80,0	93,3	97,2
Koncentrat pomidorowy	75,3	67,0	60,3	72,6	65,3	79,0	72,9	65,0	74,6	70,0
Owoce mrożone	40,5	27,3	37,4	40,2	36,9	42,8	28,9	25,8	23,1	24,0
Warzywa suszone	22,9	27,0	31,0	39,8	27,4	40,5	37,7	39,3	40,2	33,4
Zagęszczony sok jabłkowy	15,7	18,7	18,8	23,4	23,2	20,4	23,4	22,1	26,8	24,0
Olej słonecznikowy	7,9	15,7	35,5	16,3	14,4	10,6	19,2	40,6	21,1	18,0

* UE-27

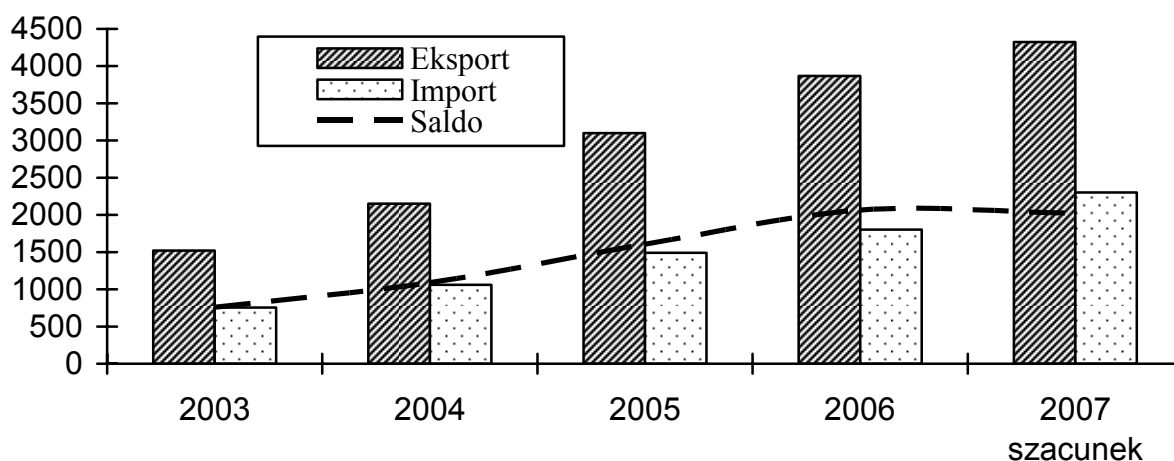
Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Udział przywozu z krajów UE w ogólnej wartości importu produktów rolnych i spożywczych uznanych przed akcesją za wrażliwe nie zwiększył się znacząco po akcesji do Wspólnoty. W 2003 r. wskaźnik ten wyniósł 75%, w 2004 r. – 74%, w 2005 r. – 80%, w 2006 r. – 75%, a w 2007 r. – 81%⁴. Systematycznie zwiększa się natomiast udział naszych partnerów z UE w polskim eksporcie produktów objętych analizą. W 2003 r. kraje Wspólnoty uczestniczyły w polskim eksporcie w 67%, 2006 r. – w 82%, a w 2007 r. wskaźnik ten szacowany jest na 84-85%.

Mniejszy wzrost importu niż eksportu powoduje wzrost dodatniego salda w obrotach z krajami Wspólnoty. W 2006 r. saldo to wyniosło niemal 2,1 mld euro i było 2,7 krotnie wyższe niż w 2003 r. W 2007 r. przewaga wartości eksportu nad importem w obrotach ze Wspólnotą zmniejszyła się nieznacznie, przede wszystkim z powodu istotnego zwiększenia importu zbóż. Nie rośnie natomiast saldo handlu zagranicznego w obrotach z krajami trzecimi. W 2006 i 2007 r. było ono nawet niższe niż w trzech poprzednich latach, z powodu ograniczenia sprzedaży do krajów WNP – głównego zewnętrznego odbiorcy krajowych produktów rolnych i spożywczych. O spadku eksportu do tego rejonu zdecydowało wprowadzenie w listopadzie 2005 r. zakazu importu z Polski do Rosji niektórych produktów polskiej gospodarki żywnościowej (mięsa i produktów roślinnych).

Wykres 23

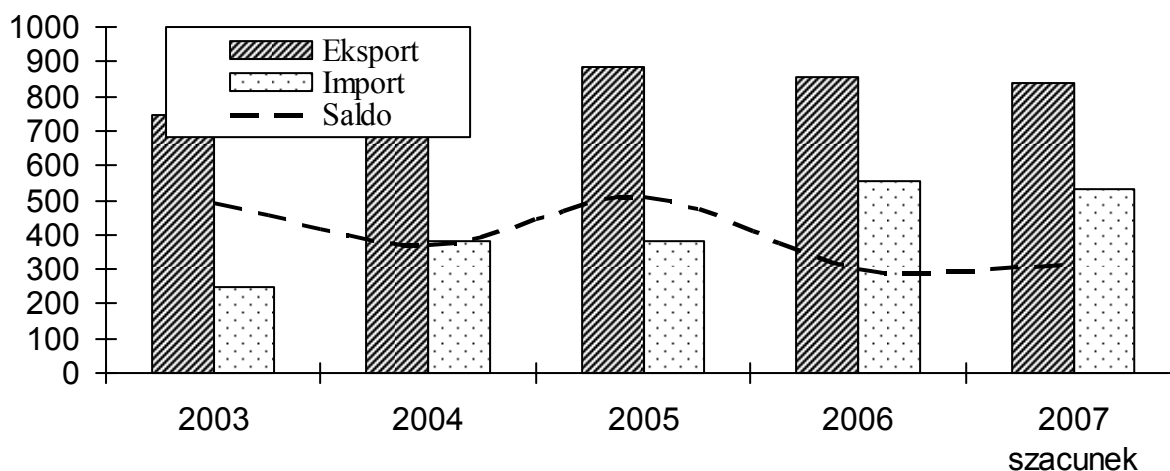
Saldo obrotów produktami uznanymi za wrażliwe z krajami UE (w mln euro)

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

⁴ Przystąpienie do UE Rumunii i Bułgarii nie miało wpływu na udział przywozu z krajów rozszerzonej Wspólnoty w ogólnym imporcie produktów objętych analizą. W 2007 r. zwiększył się jedynie nieznacznie, z tytułu kolejnego rozszerzenia, udział krajów UE w polskim imporcie: miodu, warzyw mrożonych, jabłek, ziarna jęczmienia, oleju słonecznikowego i tytoniu nieprzetworzonego.

**Saldo handlu zagranicznego produktami objętymi analizą
z krajami trzecimi (w mln euro)**

Źródło: Na podstawie danych CIHZ, MF i CAAC.

Podsumowanie i wnioski

- Zniesienie stawek celnych w imporcie z krajów rozszerzonej Unii Europejskiej i zastosowanie niższych cel w przywozie wielu produktów z krajów trzecich spowodowało zwiększenie importu większości produktów rolnych i spożywczych uznanych w Polsce za wrażliwe tj. zgłoszonych do WTO (przed akcesją) jako produkty wymagające głębszej ochrony. Od początku akcesji największa jest dynamika wzrostu przywozu produktów stanowiących surowce dla krajowych zakładów przetwórczych – przede wszystkim produktów skrobiowych, słodu, przetworów z jaj, tytoniu, ale też mięsa wieprzowego, margaryn, pszenicy oraz produktów pierwotnego przetwórstwa owoców i warzyw (owoce i warzywa mrożone, koncentrat pomidorowy, warzywa suszone). Import wszystkich tych produktów systematycznie się zwiększa i w 2007 r. przekraczał co najmniej kilkakrotnie rozmiary (i wartość) przywozu z 2003 r. Spośród produktów przeznaczonych do konsumpcji bezpośredniej stale zwiększa się import: serów, napojów mlecznych, pomidorów i ogórków, produktów uzyskiwanych przez spęcznie zbóż oraz przetworów z mięsa. Produkty te uzupełniają ofertę krajowych zakładów przetwórczych. Stałemu wzrostowi importu wszystkich tych produktów sprzyjają, wynikające z obecności w UE, większe możliwości dywersyfikacji rzeczowej i podmiotowej struktury przywozu. Konsekwencją jest szansa obniżania kosztów produkcji, ale też dostosowywania struktury importu do zapotrzebowania krajowego rynku.

- Po akcesji tendencji wzrostowych nie wykazuje tylko import produktów których ceny zwiększyły się po akcesji i wykazywały w latach 2004-2007 stałą tendencję wzrostową tj. masła, mleka w proszku, cukru, kwiatów, miodu i produktów ubocznych w produkcji mięsa. Wzrost cen masła, mleka zagęszczonego i cukru jest konsekwencją systematycznie rosnących cen na rynku Wspólnoty, a pozostałych produktów poprawą ich cech jakościowych. Malejący popyt na rynku krajowym decyduje o małych zmianach wolumenu i wartości przywozu otrąb i kasz zbożowych. Podobnie jak przed akcesją, zmienia się w poszczególnych latach, w zależności od sytuacji na rynku europejskim i światowym, wolumen, ceny importowe i wartość przywozu zbóż, rzepaku, owoców i warzyw oraz niektórych produktów pierwotnego ich przetwórstwa. W 2007 r. z powodu niedoborów na rynku krajowym znacznie wyższy niż w roku poprzednim był przywóz wszystkich zbóż i owoców.
- Po akcesji zwiększa się stale udział importu w produkcji i podaży niemal wszystkich artykułów objętych analizą, a najbardziej udział ten rośnie na rynku produktów skrobiowych, koncentratu pomidorowego, słodu, warzyw suszonych, przetworów z jaj oraz pomidorów i ogórków uprawianych pod osłonami. Zwiększony import konkurencyjnego cenowo przywozu miał istotny wpływ na zahamowanie tempa wzrostu krajowej produkcji: koncentratu pomidorowego, warzyw suszonych, przetworów z jaj oraz na wystąpienie tendencji spadkowej w produkcji dekstryn. Produkcja słodu, uprawianych pod osłonami pomidorów i ogórków, a także większości pozostałych produktów uznanych za wrażliwe wykazywała w latach 2003-2007 systematyczną tendencję wzrostową.
- W latach 2003-2007 w wyniku szybszego wzrostu eksportu niż importu stale zwiększa się dodatnie saldo w obrotach handlu zagranicznego: serami, napojami mlecznymi, jajami i ich przetworami, mięsem z drobiu, mięsem wołowym, przetworami mięsnymi ale też produktami uzyskiwanymi przez spęcznie zbóż. Po akcesji utrzymuje się też wysoko dodatnie (zarówno ilościowe jak i wartościowe) saldo handlu zagranicznego wszystkimi produktami ogrodnictwa i ich przetworami, cukrem, mlekiem zagęszczonym, masłem, margarynami i przetworami z ziemniaków. Wolniejszy wzrost eksportu niż importu decyduje natomiast o pogłębianiu się ujemnego salda w obrotach: syropami cukrowymi, karmą dla zwierząt domowych, ekstraktem słodowym i tytoniem. Po akcesji systematycznie wzrasta też, przy w miarę stabilnym eksporcie, przewaga importu nad eksportem: dekstryn, słodu i przetworów pomidorowych. Łączny eksport produktów uznanych za wrażliwe rośnie znacznie szybciej niż ich import. W 2007 r. dodatnie saldo handlu tymi produktami przekroczyło 2 mld euro, wobec 0,8 mld euro w 2003 r. Zwiększa

się systematycznie dodatnie saldo obrotów z krajami UE, a nie rośnie ono w obrotach z krajami trzecimi. Po akcesji, podobnie jak przed przystąpieniem Polski do UE, dostawy zewnętrzne dominują jedynie w polskim imporcie: owoców mrożonych, oleju słonecznikowego, warzyw suszonych, zagęszczonego soku jabłkowego i tytoniu nieprzetworzonego.

Wzrost importu większości produktów uznanych za wrażliwe nie tylko nie stanowił zagrożenia dla poziomu ich produkcji, ale przyczynił się w dużym stopniu do jej zdynamizowania oraz zwiększenia eksportu wielu produktów. Procesy dostosowawcze krajowych podmiotów sektora żywnościowego do funkcjonowania na rynku rozszerzonej Wspólnoty pozwoliły na umocnienie polskich przewag komparatywnych na rynku europejskim ale też światowym. Odzwierciedleniem tego jest rosnące dodatnie saldo w obrotach produktami rolnymi i spożywczymi, w tym również produktami uznanymi przed akcesją za wrażliwe. Zwiększony import miał jedynie istotny wpływ na obniżenie produkcji i eksportu dekstryn oraz brak tendencji wzrostowej w produkcji i eksporcie słodu i suszonych warzyw. Te sektory gospodarki żywnościowej okazały się mało konkurencyjne na rynku rozszerzonej Wspólnoty.